Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

2 (463) | ГОД X | 7 студзеня 1965 г. | ЦАНА 60 гр.

Пімен Панчанка

РОДНАЯ МОВА

Кажуць, мова мая аджывае
Век свой ціхі: ёй знікнуць пара.
Для мяне ж яна вечна жывая,
Як раса, як сляза, як зара.

Гэта ластавак шчабятанне,
Звон світальны палескіх крыніц,
Сінь чабору, і барвы зарніц,
І буслінае клекатанне.

Калі ж хто загадае: «Не трэба!» —
Адрачэцца ад мовы народ, —
Папрашу я і сонца, і неба:
Мне не трэба ні славы, ні хлеба,
Асудзіце на безліч нягод —

Толькі месяцаў назвы пакіньце,
Назвы родныя роднай зямлі,
Праз якія з маленства ў блакіце
Бор шуміць і пяюць жураўлі:

Студзень — з казкамі снежных аблокаў,
Люты — шчодры на сіні мароз,
Сакавік — з сакатаннем і сокам
Непаўторных вясновых бяроз,

Красавік — час маланак і лівняў,
Травень — з першым каханнем, сяўбой,
Чэрвень — з ягаднаю зарой,
Ліпень — з мёдам,
З пшаніцаю — жнівень,

Спелы яблычны верасень,
Светлы кастрычнік
У празрыстасці чыстай, крынічнай,
Лістапад — залаты лістапад,
Снежань — першы густы снегапад...

Ці плачу я, ці пяю?
Ці размаўляю з матуляю?
Песню сваю, мову сваю
Я да грудзей прытульваю.

У ПУШЫСТЫМ СНЯЖКУ. Фота: Паўлючук

РЭВАЛЮЦЫЯ У КРУГЛЫМ ЛЯСКУ

Цяжка вызначыць дату, калі яна тут пачалася. Можа яшчэ перад вайной, калі нейкія рукі сярод начной цемры рассявалі КПЗБ-оўскія лістоўкі. Можа ў час лютай акупацыі, калі жыхары лясных вёсак давалі зімой і летам прытулак партызанам, хаця добра ведалі гітлераўскія «законы». (З таго часу засталася супольная магіла ўсіх 11-ці мужчын вёскі Полька).

Даты ніхто не можа ведаць, але напэўна вядома, што ўсе — вялікія і малыя — здарэнні гадамі цэлымі нарасталі ды сумаваліся як паасобныя слаі велізарнага дуба.

Вечар. Цемра. Назойліва імжыць дождж. Холадна. Калёсы гумавіка глыбока страгнуць у балоце. Варшаўская пісьменніца едзе ў Круглы Лясок на аўтарскую сустрэчу. Для яе — гэта ўжо край свету.

— Што ў вас чуваць, чым займаецеся, што робіце? — цікавіцца пісьменніца.

— Што ж у нас пачуеш! — адказвае возчык. — Нават электрычнага святла няма. Вёсачка наша малая...

Сапраўды, Круглы Лясок не налічвае нават 10-ці дамоў, але навокал яе раскінуліся другія вёсачкі, якія ў далёкім мінулым былі адзінокімі хутарамі. Разам тады круглалескае солацтва згуртоўвае 60 гаспадароў, сярод якіх аж 22 састаяць у членах Польскай аб'яднанай рабочай партыі.

Ці гэта нейкі выпадак? Хіба не. Проста цяжкае жыццё і трагічны лёс надта ж пераканаўча вучылі рэвалюцыйнай свядомасці многіх жыхароў гэтай вёскі.

Зямля тут дрэнная: лес, пясок, а над ракой Нарвай — балота. Ды яшчэ і палоскі. Сярэднія сямі-дзевяцігектаровыя гаспадаркі парэзаныя на 50 кавалкаў. Гэта дабівае астаткова. Можа, тады, калі Міністэрства сельскай гаспадаркі афіцыйна зацвердзіць гайнаўскі эксперымент адносна т. зв. грамадскай камасацыі палёў — можа тады ў Круглым Ляску будуць завораны непатрэбныя баразны.

Круглалескія сяляне ставяць на жывёлагадоўлю. Малако штомесяц прыносіць у сярэднім да паўтары тысячы злотых кожнаму гаспадару. Патрэбная была зялёна. Пабудавалі яе. Не пашкадавалі ні сіл, ні грошай. Нават самыя малодшыя забавязаліся і працавалі па 20 гадзін кожны. Цяпер ужо не мусяць штодзень вазіць малака ў Юшкаў Груд або ў Ялоўку.

(Працяг на стар. 5)

ІХ УЖО 800 ТЫСЯЧ

Уладзіслаў Гамулка ў сваёй прамове на IV з'ездзе Польскай аб'яднанай рабочай партыі гаворачы аб нашым новым гаспадарчым плане сказаў:

«Будзе гэта першы 5-гадовы план маладога пакалення Народнай Польшчы, таго пакалення, якое мела шчасце не сустрэцца ў сваім жыцці з горкай рэчаіснасцю капіталізму, — буржуазнага ладу даваеннай Польшчы, якое, не прайшло праз пекла вайны і акупацыі, радзілася ўжо і вырастала ў нашым дваццацігоддзі Народнай Польшчы».

Краіна наша стаецца краінай моладзі. У 1965 год увайшлі мы, як грамадства, у якім каля 34 працэнтаў — гэта людзі з узростам ніжэй 25 гадоў. Будучыня нашай краіны ў вялікай ступені залежыць ад таго, якой з'яўляецца гэтая моладзь, якімі з'яўляюцца яе мары, жыццёвыя планы, імкненні і ідэалы. І таму так многа ўвагі нашая Партыя і ўсё грамадства прысвячаюць адпаведнаму выхаванню моладзі.

Выхаванне, аднак, гэта не толькі школа ці сям'я, гэта таксама асяроддзе моладзі. Маладыя людзі вучацца ад старэйшых, але і са спрэчак і дыскусій са сваімі сябрамі, са сваіх разважанняў, вопытаў, перажыванняў.

І таму справы ЗМС-у — арганізацыі, якая дзейнічае сярод гарадской моладзі, цікаўяць не толькі моладзь, але і ўсё грамадства. Аказіяй да асаблівага зацікаўлення справамі Саюза сацыялістычнай моладзі быў III З'езд гэтай арганізацыі, які адбыўся ў днях 17—19 XII. 1964 года.

Саюз сацыялістычнай моладзі згуртоўвае зараз у сваіх радах каля 800 тысяч членаў. На працягу 4 гадоў, ад II з'езду лік членаў гэтай арганізацыі павялічыўся больш чым у два разы. III З'езд шмат увагі прысвяціў праблемам выхаваўчай дзейнасці сярод моладзі. Уладзіслаў Гамулка ў сваім выступленні на З'ездзе ЗМС сацыялістычнае выхаванне моладзі назваў галоўным заданнем гэтай арганізацыі. Адначасова ў абрадах З'езда звярталася ўвагу на неабходнасць спалучэння ідэйна-выхаваўчай працы з цэласцю дзейнасці ЗМС.

(Працяг на стар. 4)

ГОД КРЫЗІСАЎ У АГРЭСІЎНЫХ БЛОКАХ

На сусветнай выстаўцы ў Нью-Йорку арганізатары выстаўкі закапалі герметычную капсулу з інфармацыямі аб навейшых дасягненнях навукі — для будучых пакаленняў, на ўсякі выпадак. На той жа выстаўцы В. Дзісней задэманстраваў для публікі дыназаўраў, якія жылі некалі на нашай планеце. Яны вымерлі між іншым таму, што мелі шмат вострых зубоў і моцныя мускулы, але затое мала мозгу ў чэрапе.

Паўночнаатлантычны пакт выдаў на ўзбраенне за 15 гадоў свайго існавання 900 мільярдаў долараў. Як бачым, зубоў і зброі тут шмат, але затое што ж нарадзілася за гэты час у чэрапе НАТО? Найбольш новая ідэя — стварэнне атамнага пояса вакол граніцы Заходняй Германіі. «Штаб мудрацоў» НАТО хоча замяніць «жалезны занавес» на «атамны».

Стратэгі НАТО спадзяюцца, што гэтым яны адвернуць гістарычны працэс, стрымаюць працэс аслаблення міжнароднага напружання і развіццё палітыкі мірнага суіснавання паміж Усходам і Захадам. Атамны мінны пояс, які складаўся б з тысячы ядзерных снарадаў — ці гэта не шырокае поле для найгоршых правакацый, дзе і так ужо назбіралася нямала запальнага матэрыялу?

На апошняй сесіі Савета НАТО міністр абароны ЗША Макнамара заявіў, што толькі ў адной Заходняй Германіі існуюць такія запасы ядзернай зброі, якія раўняюцца пяці тысячам такіх бомб, якая была кінута на Хірасіму.

Свет ужо прызвычаіўся да хлуслівых дэкларацый з Бона аб тым, што галоўныя клопаты ФРГ — гэта аб'яднанне Германіі. Але да гэтага моманту ніхто не спадзяваўся, што для аб'яднання спатрэбіцца такі сродак, як мінны атамны пояс. Не раз мы чулі і абяцанні з-за акіяну аб тым, што ЗША хочуць збудаваць масты паміж Усходам і Захадам. Прыкра толькі, што за аснову маста яны выбралі рэвізіяністкія колы Заходняй Германіі. А можа ў Вашынгтоне пераблыталі паняцце маста з паняццем умацаванага плацдарма?

Падобным авантурызмам пахне і другая, найнавейшая ідэя НАТО — шматбаковыя ядзерныя сілы. У каго запазычыў такую «ідэю» трэст мазгоў НАТО? У флібуст'ераў ці гітлераўскага пірата, адмірала Дэніца? Тое, што на маштах караблёў НАТО з ракетамі «Палярыс» будуць развявацца блакітныя флагі з віламі Няптуна, а не чорныя, не зменіць факта: пірацтва застанецца пірацтвам.

Амерыканскі публіцыст Рэстан, вярнуўшыся з падарожжа па Еўропе, дайшоў да вываду, што ў Еўропе ўжо не вераць у небяспеку нападу Савецкага Саюза. І ён не разумее, чаму ЗША стараюцца запхаць стары свет як найбольшай колькасцю ядзернай зброі.

Снежаньская сесія Савета НАТО паказала ўсю глыбіню існуючага крызіса атлантычнага пакта. Але крызіс ахапіў у меншай ці большай ступені ўсе іншыя мілітарныя блокі, створаныя ЗША і Англіяй. Глыбокі крызіс перажывае ЦЭНТО. Знак пытання стаіць над далейшым існаваннем СЕАТО.

1964 год знаменаваўся крызісам агрэсіўных блокаў. Трэба верыць, што нашы патомкі не будуць вымушаны разбіваць каменнай сякерай капсулу з навуковымі інфармацыямі, закапаную ў Нью-Йорку. І можа на будучых сусветных выстаўках мы ўбачым не толькі фігуры адкапаных дыназаўраў, але і макеты «вымерлых» агрэсіўных блокаў.

НАМЕСНІК

Урад Японіі ўзнагародзіў амерыканскага генерала Лімэйя, аднаго з віноўнікаў трагедыі Хірасімы, а ўрад ЗША ўзнагародзіў ордэнам японскага генерала Гэнда, аднаго з арганізатараў нападзення на Пірл - Харбор.

(З газет)

СПЯРША ТЫ МЯНЕ, ПОТЫМ Я ЦЯБЕ...

Малюнак: Кукрыніксы

29 снежня мінулага года ў Доме настаўніка ў Гайнаўцы адбылася канферэнцыя павятовага актыву БГКТ, у якой удзел узяло 80 чалавек.

Мне, як запрошанаму госцю з Сямяціцкага праўлення аддзела БГКТ у Мілейчыцах і як карэспандэнту «Нівы», хочацца звярнуць увагу на некалькі праблем, якімі займалася канферэнцыя.

Першай і галоўнай праблемай канферэнцыі была праца гуртка на вёсцы, яго магчымасці і заданні. Вось аб гэтых справах шырока гаварыў дакладчык — старшыня праўлення аддзела тав. Іванюк. Аб гэтым многа гаварылася і ў час дыскусіі.

Сябра Грыц з Гайнаўкі гаварыў аб неабходнасці плённейшага супрацоўніцтва гурткоў з настаўнікамі, а настаўнік з Ласінкі, сябра Бароўскі, звяртаў увагу на патрэбу шырэйшага развіцця мастацкай самадзейнасці.

Стары дзеяч рэвалюцыйнага руху Васіль Дзун у сваім выступленні параўноўваў жыццё беларусаў у даваеннай Польшчы з цяперашнім жыццём.

— Тады, — працягваў ён, — на Беласточчыне зусім не вывучалася ў школах беларуская мова, а зараз на Гайнаўшчыне амаль усе дзеці навучаюцца роднай мовы.

Інструктар Галоўнага праўлення Мікола Лобач сваё выступленне прысвяціў арганізацыйным справам гуртка. элементарным абавязкам кожнага члена БГКТ і супрацоўніцтву з іншымі арганізацыямі данага асяроддзя. Гаварыў ён таксама аб працы гуртка ў самай Гайнаўцы, аб тым, што звыш 100 членаў яго рэкрутуюцца з інтэлігенцыі, якая працуе ў розных установах. Значная частка гэтай інтэлігенцыі абыякава адносіцца да беларускага таварыства, а ёсць выпадкі, што некаторыя людзі саромяцца роднай мовы.

З вялікай увагай прысутныя выслухалі выступлення члена экзекутывы Павятовага камітэта Партыі Аляксея Крука, які падкрэсліваў рэвалюцыйныя традыцыі гайнаўскага рабочага класа і сялянства.

— Загінуўшыя змагары за лепшую долю назаўсёды застануцца ў памяці працоўных. Аб гэтым трэба гаварыць на сходах, на розных спатканнях. Трэба арганізаваць сустрэчы з дзеячамі КПЗБ, з дзеячамі «Грамады», якой у 1965 годзе прыпадае 40-годдзе ад яе заснавання.

На заканчэнне канферэнцыя прыняла пастанову, якая мае забяспечыць лепшую працу гурткам БГКТ.

Сяргей Крэйза
Мілейчыцы

Наша акцыя

КНІЖКІ ДЛЯ ДОМА КУЛЬТУРЫ ІМЯ КАСТУСЯ КАЛІНОЎСКАГА Ў ГАРАДКУ

Падарунак **Ежы Латышонка з Эльблёнга.**

«На прасторах Беларусі»; Міхась Клімковіч — «Збор твораў» том І; Міхась Клімковіч — «Збор твораў» том ІІ; Н. Рыбак — «Переяславская рада»; П. Федоров — «Генерал Доватор»; І. Давидайтис — «Секретная почта»; А. К. Туманский «Полет сквозь годы»; Л. Н. Толстой «Война и мир»; том І і ІІ; А. Кронин — «Памятник крестоносцу»; Ст. Злобин — «Степан Разин»; П. Вершигора — «Люди с чистой совестью»; Канстанцыя Буйла — «Выбраныя творы»; В. Лацис — «Потерянная родина»; М. С. Каацар — «Нарысы па гісторыі выяўленчага мастацтва Савецкай Беларусі»; Г. П. «Беспощадный»; В. Лацис — «К новому берегу»; Г. М. Своенок — «Венские встречи»; H. Mann — „Poddany"; A. Rudnicki — „Wybór opowiadań"; I. Erenburg — „Upadek Paryża"; M. Pujmanowa — „Igranie z ogniem"; Ł. Kudrybacha — „Dzieje kodeksu Andrzeja Zamoyskiego"; J. Putrament — „Rzeczywistość"; I. Erenburg — „Opowieści, opowiadania, wiersze"; K. Dickens — „Przygody Oliwera Twista"; Guy de Maupassant — „Opowiadania"; P. Jilemnicky — „Nieorane pole"; Panstw. Inst. Wyd. — „Nowele litewskie"; Książka i wiedza — „Pamiętniki chłopów"; P. Pabemanandzara „Madagaskar"; I. Erenburg — „Burza"; I. Erenburg „Dziewiąta fala"; H. Fast — „Odjazd"; Panstw. Inst. Wyd. — „Nowele estońskie";

Ілья Захаравіч Бернат з Беластока:

J. Dobraczyński — „Dwudziesta brygada"; A. Fredro — „Pan Jowialski"; Э. Самуйлёнак — «Збор твораў», т. ІІ;

Падарунак Янкі Цялушэцкага з Новага Ляўкова, Гайнаўскага павета:

А. Батров — «Матросская королева», В. Панюков — «Рассказы зверолова; Я. Галан — «Памфлеты»; І. Мележ — «Блізкае і далёкае»; С. Ворков — «Флаг на гафеля»; Н. Островский «Как закалялась сталь»; A. Bobruk — „Matka i syn";

Пятро Сіповіч з Мрангова

А. Астрэйка — «Бацька мой Нёман»; Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza — „Jak żyją chłopi w świecie"; Instytut Mazurski w Olsztynie, Stacja Naukowa Polskiego Towarzystwa Historycznego — „Komunikaty Mazursko-Warmińskie"; Naczelny Komitet Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego — „Wieś współczesna".

МУЗЫКАЛЬНЫ СТАРШЫНЯ

Старшыні гурткоў ЗМВ — Найчасцей людзі з ініцыятывай і аўтарытэтам. Старшыня гуртка ЗМВ у Махнатым — Сяргей Кучко — не толькі хлапец дзелавіты, але найлепшы ў аколіцы музыкант. Члены гуртка любяць яго і шануюць. Пад яго кіраўніцтвам моладзь брала ўдзел у розных працах грамадскім чынам, між іншым, на дарозе Стары Корнін — Дубічы Царкоўныя, за што атрымала ад Дарожнага аддзела Павятовай рады нарадовай у Гайнаўцы як узнагароду дошкі на пабудову танцавальнай пляцоўкі. Пляцоўка была пабудавана і старшыня — музыкант іграў на ёй усё лета ў вольны час да танца. (п)

ДА 330 ГАЛАВІНЫ З ЧАСУ СМЕРЦІ ВЫДАТНЫ

XVІ стагоддзе ў гісторыі развіцця беларускай педагагічнай думкі займае асабліва важнае месца. У тым часе на беларускіх землях Вялікага княства літоўскага дзейнічаюць такія выдатныя пісьменнікі, публіцысты, мовазнаўцы і друкары як Георгій Скарына, Сымон Будны, Васіль Цяпінскі, Сцяпан і Лаўрэнцій Зізанії і шмат іншых. Усе яны, натхнёныя высакароднымі ідэямі Адраджэння, а затым Рэфармацыі, разгортвалі сваю дзейнасць у розных напрамках культурнага жыцця, будучы вернымі сынамі сваёй эпохі — эпохі ўсебаковага зацікаўлення чалавекам і гармоніяй яго развіцця. Вось чаму амаль кожны з іх у меншай ці большай меры ў сваёй дзейнасці звяртаў увагу на справы асветы. Пры гэтым, беручы за ўзор заходнееўрапейскае адраджэнчаскае зацікаўленне нацыянальнымі мовамі, дзеячы беларускай культуры ў XVІ стагоддзі таксама бачылі ў роднай беларускай мове адзіны сродак, на якім можна пашыраць асвету сярод насельніцтва і прапаведваць свае думкі. Але, каб мець магчымасць, абмінуць лацінскую і царкоўнаславянскую мовы, якія, дарэчы, былі вядомы толькі нязначнай колькасці насельніцтва — духавенству і заможнай шляхце, — трэба было стварыць на базе помнікаў пісьменства і жывой гаворкі нарматыўную граматыку беларускай мовы.

Пачынальнікам звароту да беларускай мовы, як мовы дастойнай не толькі свецкага, але і царкоўнага ўжытку быў у Беларусі Георгій Скарына. Яго паслядоўнікамі ў гэтай справе былі С. Будны і В. Цяпінскі. Карыстаючыся беларускай мовай у сваіх выданнях, яны, аднак, абмінулі справу нармалізацыі і вывучэння беларускай мовы.

Вялікім пачынальнікам справы даследвання, вывучэння, сістэматызацыі і нармалізацыі беларускай кніжнай (літаратурнай) мовы быў Лаўрэнцій Куколь-Тустаноўскі, вядомы ў гісторыі пад прозвішчам Лаўрэнція Зізанія.

Да нашага часу не захавалася звестак аб даце нараджэння гэтага выдатнага беларускага педагога і філолага. Вядома толькі, што паходзіў ён з дробнай шляхты Трокскага павета. Атрымаўшы старанную як на тыя часы адукацыю, Лаўрэнцій Куколь-Тустаноўскі прысвяціў сваё жыццё дзейнасці на ніве асветы. Дакументы сведчаць, што ў 1592 годзе ён пачынае працаваць у якасці настаўніка праваслаўнай брацкй школы ў Брэсце і тут спрабуе разгарнуць сваю даследчую і выдавецкую дзейнасць. Але, не знайшоўшы падтрымкі і матэрыяльнай дапамогі для сваіх пачынанняў, вымушаны быў пакінуць Брэсць і некаторы час прабываў у гарадах Падляшша (Бельску і, праўдападобна, у Супрасльскім манастыры). Затым едзе ў Вільню і там на працягу 1595—1596 гадоў працуе настаўнікам у Віленскай праваслаўнай брацкай школе. Іменна ў Вільні

ХАРАСТВО РОДНАЙ МОВЫ

Галя Юрчук.

Нона Плютовіч паказала высокую культуру слова, чытаючы верш Максіма Багдановіча «Музыка».

Ніна Вайшкевіч з Аўгустова чытае верш Алега Лойкі «Памятнік Адаму Міцкевічу ў Кракаве». Узнагароджана яна фотаапаратам «Смена».

Зіна Налеўка з Мілейчыц выступала з вершам «Голас Радзімы» А. Куляшова. Заняла яна трэцяе месца і атрымала камплект да пісання (аўтаручку і даўгапіс).

У доме сямёра дзяцей засталося,
Нятоплена печка, няма што варыць,
А дзеткі заводзяць, а жонка галосе...
Не йдзі хоць у хату, так цяжанька жыць.

Будзь ласкаў, паночку! Як будзе работа,
Я ўдвое за ласку табе адраблю...
Дай з пудзік, мей літасць над нашай бядотай,
Пазыч, бо ці ж буду я грызці зямлю?

Гэта словы з верша «Град» Янкі Купалы. Удзельніца дэкламатарскага конкурса Галя Юрчук з пачатковай школы ў Дубінах надзвычай прыгожа, глыбока хвалююча дэкламавала гэты верш. Яна сумела аддаць увесь вобраз мінулай эпохі, эпохі буржуазна-памешчыцкага ладу, калі панавала на вёсцы галеча і нэндза.

На сцэну ў памяшканні Галоўнага праўлення разам са школьнікамі пачатковых школ, уваходзяць навучэнцы з ліцэяў Міхалова і Бельска. У іх выкананні знайшліся творы Максіма Багдановіча, Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Танка, Міхася Лынькова, Аркадзя Куляшова і іншых пісьменнікаў Савецкай Беларусі.

Многія школьнікі выступалі з вершамі нашых маладых беларускіх літаратараў у Польшчы, згуртаваных у літаратурным аб'яднанні «Белавежа». Люцына Амільянчук з Залук чытала верш Віктара Шведа «Ніколі больш вайны». Высока ацаніла журы групавое выступленне школьнікаў з Паўлаў з паэмай Алеся Барскага «Мікола».

Усе прыехаўшыя вучні ў Беласток паказалі высокі дэкламатарскі ўзровень, высокую культуру слова.

Цэнтральны агляд у Беластоку быў папярэджаны дэкламатарскім конкурсам у школах, а пасля ў паветах. Асабліва трэба падкрэсліць тое, што шмат папрацавалі настаўнікі беларускай мовы, што яны надзвычай вялікую ўвагу ўдзялілі конкурсу. Аб гэтым сведчыць, між іншым, і той факт, што са сваімі вучнямі папрыязджалі яны ў Беласток і разам са школьнікамі перажывалі, хваляваліся. Высокія ўзнагароды, атрыманыя паасобнымі вучнямі, гэта адначасова адзначэнне поспехаў школы і настаўнікаў у навучанні беларускай мовы.

Беларускі конкурс, які быў сарганізаваны Кураторыяй асветы і Галоўным праўленнем беларускага таварыства, быў вельмі ўданы. У Беласток прыехала 82 дэкламатары з пачатковых і сярэдніх школ, у якіх навучаецца беларуская мова.

На конкурсе журы аддзельна кваліфікавала да ўзнагарод індывідуальных дэкламатараў і аддзельна груповыя выступленні. Журы прызнала 5 першых узнагарод (ручныя гадзіннікі «Зоркі»), наступным дэкламатарам: Галі Юрчук з Дубін (Гайнаўскі павет), Ірэне Буры з Падазяран (Беластоцкі павет), Валі Харытонюк з Паўлаў (Бельскі павет), Ноне Плютовіч з Бельскага беларускага ліцэя і Леанідзе Альховіч з ліцэя ў Міхалове. Першую груповую ўзнагароду радыёпрыёмнік «Калібэр» атрымалі школьнікі з Паўлаў.

Наступнымі ўзнагародамі былі гадзіннікі «Зодяк», фотаапараты «Смена», камплекты да пісання (аўтаручка і даўгапіс) і кніжкі. Кожны з удзельнікаў конкурсу атрымаў узнагароду. Кошт усіх узнагарод блізка 13 тысяч злотых.

Тэкст і фота **М. Хмялеўскі**

УСТАНОВА КУЛЬТУРЫ

У Грэдалях існуе Грамадская бібліятэка, у якой працуе Валя Амельянюк. У бібліятэцы ёсць больш трох тысяч тамоў кніжак. Чытачоў, як на такую вёсачку, нямала, амаль сто асоб. Найстарэйшым чытачом з'яўляецца Мар'я Ігнацюк. Валя Амельянюк часта выязджае ў бібліятэчныя пункты: Пашкоўшчыну, Маліннікі, Тапчыкалы і Кошкі. У пунктах таксама добра ўкладаецца праца. Найлепшыя з іх — гэта пункт у Пашкоўшчыне і Малінніках. У бібліятэцы ёсць многа цікавых беларускіх кніжак, якія чытаюць шматлікія чытачы. Вось, напрыклад, за III квартал 1964 г. было прачытаных толькі ў вёсцы Грэдалі 122 кніжкі на беларускай мове. У бліжэйшым часе ў грэдалёўскай святліцы будзе арганізаваны клуб кніжкі і друку «Рух».

Мацейка

СПРАВЯДЛІВАЯ КЛАСІФІКАЦЫЯ

У Ляшуках, у месяцы снежні, ужо трэці раз ад апошняй вайны, праводзілася класіфікацыя зямлі. Першы раз грамадская класіфікацыя адбылася зараз пасля заканчэння вайны. Была яна вельмі несправядлівай. На слабаўраджайных ляшуцкіх землях знайшліся нават такія класы, як 2-гі і 3-ці, і толькі мала дзе былі землі чацвёртага класа. Другая класіфікацыя праводзілася ў пяцьдзесятым — пяцьдзесят пятым гадах і была трохі больш справядлівай, але таксама недакладнай. Многія сяляне не маглі вывязацца з абавязковых паставак. І толькі на ўсё часцейшыя скаргі сялян зарэагавала Міністэрства Сельскай Гаспадаркі і прыслала адказных людзей, якія высветлілі справу. Аказалася, што з «пшэнна-бурачанай ляшуцкай зямлі» паўсталі ў мнігіх мясцовасцях класы 5-ты і 6-ты, і ў многіх гаспадароў паменшала ворнай зямлі.

За гэта сяляне Ляшукоў вельмі ўдзячны Міністэрству, што ўрэшце адгукнулася на іх просьбу, выясніла непаразуменні.

Алік Харкевіч
Ляшукі

Добры заробак

Добры заробак маюць з вырабу саламяных каробак, кошыкаў жыхары вёскі Пяскі. Першым такім каробачнікам стаў солтыс Дзмітры Мікуліч. У зімовы час штотыдзень ён робіць 6 каробак. А адна каробка каштуе 140 зл. І так, у месяц на каробках ён зарабляе 3400 зл. У след за Дзмітрым Мікулічам пайшлі Васіль Кендысь, Уладзімір Грыцук Мікола Мацкевіч, Іван Кендысь і іншыя. У вольны час амаль усе жыхары вёскі займаюцца зараз прадукцыяй каробак і з гэтага маюць шмат дадатковых даходаў.

Міша Тэлешэўскі
Рэпіска

ПРЫКЛАДНЫЯ АДНОСІНЫ

Пажарная каманда арганізавалася ў Луцэ ў 1960 годзе. Кіраўніком быў выбраны К. Бірыцкі. Механікам працаваў В. Новік. Як кіраўнік, так і механік, апускаліся ў сваіх абавязках. Механік не ўмеў наладзіць машыны, а пасля выехаў у ПГР. Давёў да парадку машыну Коля Бура. Сам завёз машыну на рамонт да Гайнаўкі. За два тыдні яна была адрамантавана. За гэтую прыкладную паставу і адносіны калектыў пажарнай каманды выбраў Колю Буру на свайго кіраўніка. Ён у рамізе завёў сапраўдны парадак.

Генрых Місевіч
Лука

КУКОЛЯ-ТЎСТАНОЎСКАГА (ЗІЗАНІЯ)

ПЕДАГОГ І ФІЛОЛАГ

знайшоў Куколь-Тустаноўскі найбольш спрыяльную атмасферу і ўмовы да свае навуковай і педагагічнай дзейнасці.

Ужо к канцу XVI стагоддзя стан школьнай справы на беларускіх землях выразна патрабаваў рэформы методыкі навучання. У аднолькавай меры вучняў як і настаўнікаў не задавальняў старасвецкі спосаб абучэння чытанню і пісьму па тэксту Псалтыра і Евангелля. Дасканала адчуваючы гэта і маючы значную педагагічную практыку, Куколь-Тустаноўскі апрацоўвае і выдае ў 1596 годзе ў брацкай віленскай друкарні кнігу «Наука ку читанію и розуменю писма словенского». Кніга не толькі была аздоблена застаўкамі і арнаментамі ў стылі скарынінскіх выданняў, але змяшчала таксама малюнкі ў тэксце, якія служылі дыдактычным мэтам нагляднасці пры навучанні. У канцы кнігі быў змешчан кароткі слоўнік — «Лексікон» — царкоўнаславянскіх слоў, вытлумачаных на тагачасную беларускую мову. Кніга адначасова спаўняла ролю чытанкі, таму што змяшчала найбольш даступныя тэксты. З гэтага відаць, што «Наука ку читанию и розуменю писма...» з'яўлялася дасканалым як на тыя часы букваром.

Адначасова з першым на беларускіх землях букваром Куколь-Тустаноўскі выдае ў 1596 годзе славяна-беларускую граматыку, поўная назва якой была наступная: «Грамматика словенска съвершенного искусства осьми частей слова и иныха нужных новосоставленых Лаврентием Зизанием». Аб'ёмістая, у 248 старонак, гэтая кніга з'явілася першай апісальнай граматыкай беларускай мовы. Праўда, асноўным прадметам выкладу ў гэтай працы з'яўляецца царкоўнаславянская мова, але значная ўвага ў ёй адведзена беларускай мове. Побач з выдзяленнем васьмі часцін мовы характэрыстыкай іх граматычных катэгорый (скланенні, спражэнні, лік, асоба, стан, час), Куколь-Тустаноўскі падае ў кожным слове націск, правілы вымаўлення доўгіх і кароткіх складоў, звяртае ўвагу на пявучасць і меладычнасць роднай мовы. Тут таксама гаворыць аб правілах расстаноўкі знакаў прыпынку. Не абмінае аўтар «Граматыкі» і спраў беларускага вершаскладання, падаючы і для гэтай справы збор правіл. У аснову свае характарыстыкі мовы ён паклаў этымалагічны прынцып, што ўсёй працы прыдало немалаважнае навуковае значэнне.

Да граматыкі быў прыкладзен слоўнік 1061 царкоўнаславянскіх слоў, перакладзеных на тагачасную беларускую мову. Для апрацавання слоўніка Тустаноўскі карыстаўся старажытнымі беларускімі літаратурнымі помнікамі і жывой размоўнай мовай. У пазнейшы час гэты слоўнік быў пакладзен у аснову рукапісных слоўнікаў замежных моваў XVI—XVII стагоддзяў.

У прадмове да «Граматыкі» Куколь-Тустаноўскі падкрэслівае, што граматычныя веды — «речь пилно потребная» і заахвочвае вывучаць яе.

Такім чынам, буквар і граматыка Тустаноўскага з'явіліся асноўнымі падручнікамі і навуковымі дапаможнікамі ў вывучэнні беларускай мовы не толькі на беларускіх землях, але і па-за іх межамі.

Пасля выдання сваіх першых прац Куколь-Тустаноўскі з 1597 па 1600 год займаецца навучаннем дзяцей князя Саламярэцкага ў Баркалабаве. Аднак і тут яму не ўдалося надоўга затрымацца. У пошуках адпаведнага прымянення сваіх глыбокіх і рознабаковых ведаў ён трапляе ў Кіеў, і там па заказу маскоўскага патрыярха займаецца напісаннем «Катэхізіса» праваслаўнай веры. Калі праца была выканана, ён асабіста вязе яе ў Маскву і там застаецца жыць на стала. Нягледзячы на цёплы прыём у маскоўскага патрыярха, «Катэхізіс» Тустаноўскага з друку не выйшаў. Тэарэтыкі праваслаўнай царквы палічылі яго засмечаным ерэтычнымі думкамі.

Памёр Лаўрэнцій Куколь-Тустаноўскі (Зізаній) у Маскве ў 1634 годзе.

Беларускі народ свята захоўвае ў памяці імя Куколя - Тустаноўскага — выдатнага піянера нашай філалагічнай і педагагічнай думкі.

мгр М. ГАЙДУК

ІХ УЖО 800 ТЫСЯЧ

(Прасяг са стар. 1)

Выхаваўчая дзейнасць, — гаварылася на з'ездзе. — гэта не толькі розныя курсы і іншыя формы самаадукацыі. «Гурток ЗМС, — гаварыў сакратар адыходзячага ЦК ЗМС, Марыян Рэнке, — мусіць быць аўтэнтычным калектывам маладых людзей, а не нейкім там інстытуцыянальна - эвідэнцыйным тварэннем».

Другім разрадам праблем, вакол якіх канцэнтравалася з'ездаўская дыскусія, былі ўмовы жыцця, працы, навукі і адпачынку нашай моладзі. Між іншым з націскам падкрэслівалася патрэбу прывіваць моладзі зразуменне неабходнасці рана пачынаць ашчаджаць на будучае памяшканне, так як дзяржаўны фонд у гэтай галіне недастатковы, каб забяспечыць усім належныя ўмовы жыцця.

На заканчэнне З'езд прыняў пастановы, ухваліў новы статут, выбраў новыя цэнтральныя ўлады арганізацыі.

Новы статут ЗМС, адпавядаючы актуальным патрэбам гэтай арганізацыі, уводзіць некаторыя змены ў параўнанні з папярэднім статутам, між іншым, улады арганізацыі называцца будуць не, як дагэтуль, камітэтамі, але праўленнямі, на месцы даўніх сакратароў камітэтаў маем зараз старшынь праўленняў ЗМС. Старшынёй Галоўнага Праўлення ЗМС III З'езд выбраў Станіслава Гасяка.

Моладзь нашага ваяводства прывітала З'езд сваёй арганізацыі мноствам творчых ініцыятыў. І тут, напрыклад, моладзь Прамыслова - педагагічнага тэхнікума ў Ломжы, пастанавіла грамадскім чынам зрадыяфанізаваць сваю школу, моладзь Агульнаадукацыйнага ліцэя ў Бельску Падляшскім — сарганізаваць у школе рэгіянальны музей, які на думку ініцыятараў станецца ў будучыні пачаткам рэгіянальнага музея Падляшша. (п)

НАШЫ ДАСЯГНЕННІ

Культурна - асветнай працай у нашай вёсцы Паўлы супольна займаюцца ўсе арганізацыі, а найбольш гурткі Саюза сялянскай моладзі, Беларускага грамадска - культурнага таварыства. Вялікую падтрымку і дапамогу аказваюць члены ПАРП і члены ЗСЛь. Удзельнічаюць у ёй таксама члены сельскагаспадарчага гуртка і члены гуртка вясковых гаспадынь. Цэнтрам культурна-асветнай працы сталася школа. Настаўнікі змаглі наладзіць цеснае супрацоўніцтва з усімі жыхарамі вёскі, змаглі падаць кірунак супольным намаганням. Шмат ужо гадоў у нашай і суседняй вёсках вялікім поспехам карыстаецца мастацкая самадзейнасць, у якой часта разам з моладдзю выступаюць на сцэне і настаўнікі. Добрыя месцы мы атрымоўвалі на павятовых элімінацыях мастацкіх гурткоў БГКТ у Бельску. Выступалі з п'есамі «Мікітаў лапаць» і «Валодзяў гальштук» у памяшканні ГП БГКТ у Беластоку. У мінулым годзе Саюз сялянскай моладзі аб'явіў конкурс пад загалоўкам «Вёска бліжэй тэатру». Наш вясковы гурток ССМ (а ў ім члены іншых арганізацый) уключыўся да гэтага конкурсу, і ў рамах яго арганізавалі мы 8 паездак у тэатр у Беласток. У гэтых культурных паездках удзел узяло 462 асобы. Конкурс гэты стварыў добры клімат да зацікаўлення вясковага гледача тэатрам, а нам падсунуў новыя формы да культурна - асветнай працы.

Дзякуючы гэтым паездкам многія жыхары нашай вёскі сапраўдны тэатр убачылі першы раз у сваім жыцці. Выклікаў ён нязвыклае захапленне сярод нашых гледачоў. Вядома, не ўсе ўдзельнікі разумелі змест паасобных спектакляў. Трэба прызнацца, што мы дапусцілі памылку ў тым, што перад выездам у тэатр не правялі лекцый, на якіх маглі б пазнаёміць са зместам, праблемамі і духам эпохі. Маю на думцы такія пастаноўкі, як «Кордыян», «Лекар міма волі», Шэкспіра і іншыя, зместу якіх нашыя гледачы старэйшага пакалення дакладна не зразумелі.

У будучыні гэтага хібу ў нас ужо не будзе.

Шмат увагі прысвяцілі мы гуртку любіцеляў тэатру, які аб'яднаў 17 асоб.

Кіраўнік школы ў Паўлах Аляксей Максімюк.

І гэты гурток супольна з гурткамі ССМ і БГКТ сарганізаваў спатканне з артыстам Чэславам Немчукам і паэтамі Алесем Барскім і Віктарам Шведам. Гэтыя спатканні былі вельмі цікавыя і людзі Паўлаў вынеслі многа прыемных і навучальных уражанняў.

Многа задавальнення і сатысфакцыі прыносіць нам, настаўнікам (а настаўнікі ў нас, дзякуючы ўмеламу кіраўніцтву Аляксея Максімюка, быццам адна сям'я), тэатральны калектыў, які працуе ў трох секцыях, а менавіта, дзіцячай, маладзёжнай і секцыі існуючай пры вечаровым курсе для дарослых. На працягу акцыі «Вёска бліжэй тэатру» выступалі мы з п'есамі ў беларускай мове «Мікітаў лапаць» і «Суд», «Боты», «Валодзяў гальштук», «Ваданос», і «Капцюшак», з якімі выязджалі па 18 разоў у суседнія вёскі.

Конкурс «Вёска бліжэй тэатру» прынёс нам многа прыемных нечаканасцей. Камісія высока ацаніла нашу дзейнасць. Усе мы вельмі задаволены з грашовай узнагароды краіны — 30 тыс. зл. Яе нельга вымерыць залатоўкамі.

СЯРГЕЙ ФІЛІПЮК
настаўнік з Паўлаў

Грэдалі прыкладам

Многія напэўна нешта чулі аб вёсачцы Грэдалях, што ляжыць у Бельскім павеце. Яе жыхары старэйшага пакалення вядомыя з вырабу саламяных мат, якія ткуць амаль у кожнай хаце, а моладзь з прыгожых дзяўчат, якія цудоўна спяваюць.

Надышлі доўгія зімовыя вечары. Заглянем у гэтую вёсачку, пабачым, чым займаюцца яе жыхары. З самай раніцы да вечара ў кожнай хаце застанем гаспадыню з дочкамі за кроснамі пры ткапні саламяных мат. Мужчыны таксама працуюць пры гэтым, рыхтуюць і падаюць чыстую салому. За маты грэдалёўцы маюць вялікі даход. І хоць мала працуе грэдалёўцаў у дзяржаўных прадпрыемствах і ўстановах, людзі жывуць тут заможна. Нічога ім не бракуе. Маюць у што прыгожа апрануцца, а таксама добра ядзяць. Але не толькі праца займае ўсе думкі жыхароў вёскі. Грэдалёўцы знаходзяць і вольную хвіліну на адпачынак, які праводзяць прыемна і культурна.

У Грэдалях ёсць невялічкая святліца. Пачаткова мала хто туды заглядаў. Толькі час ад часу моладзь арганізавала танцавальныя вечарыны. Час ад часу хлопцы і дзяўчаты выступалі з пастаноўкамі. Але ўсё гэта мала. Не было добрага важакі, які мог бы падтрымаць і сарганізаваць моладзь. Праз нейкі час існаваў харавы калектыў. Аднак па нейкім часе паўсталі спрэчкі з інструктарам Кадзевічам і ўсё паляцела з ветрам. Ізноў святліца апусцела. Час ляцеў па-ранейшаму. Надаела сядзець моладзі без занятkaў. Пачалі шукаць выхаду. Хадзілі, стукалі і выстукалі інструктара.

Цяпер у Грэдалях сарганізаваўся прыгожы інструментальна - харавы калектыў, якім кіруе інструктар Аляксандр Лукашук. Налічвае гэты калектыў больш трыццаці асоб. І цікавая з'ява — у калектыве знайшліся не толькі маладыя дзяўчаты і хлопцы, але і замужнія жанчыны і жанатыя мужчыны. І не толькі з Грэдалёў. Ёсць таксама шмат з суседняй вёскі Кошак. Калектыў апрацоўвае цяпер праграму, у рэпертуар якой уваходзяць польскія, беларускія і рускія песні. Апрача сучасных песень знайшліся таксама старынныя падляшскія і вясельныя песні. Салістамі калектыву з'яўляюцца Антаніна Шымчук і Аляксандр Залесўскі с. Аляксандра.

Ул. МАЦЕЙКА

НАЙБОЛЬШ У ГАЙНАЎСКІМ

Чаго? Пунктаў грамадзянскай веды. Гайнаўскі павет мае іх 21 і значна выпярэджвае ўсе іншыя паветы. Асаблівай папулярнасцю ў людзей цешацца тут пытанні грамадска - праўнага характару. (вл)

Спатканні

У бягучай кадэнцы: нашы паслы мелі 1.148 спатканняў, у гэтым 887 — у вёсках, радныя ВРН, ПРН і ГРН мелі 8910 спатканняў, у гэтым — 7126 у вёсках. (вл)

Палкоўнік Доўгалеў хадзіў па кабінеце і гаварыў. Ён прыпыняўся каля акна, некалькі секунд маўчаў і глядзеў, як мокрыя камякі снегу падалі і раставалі на чорнай спіне аўтамашыны, што стаяла пад вокнамі. Потым ён крута паварочваўся і зноў пачынаў гаварыць, павелі ідучы да процілеглай сцяны. Ужо не першы год Дзяменцьеў працаваў з палкоўнікам, дасканала ведаў гэтага суровага чалавека і цяпер бачыў, што Доўгалеў хвалюецца...

Дзяменцьеў нязручна сядзеў у нізкім, глыбокім фатэлю. Ён проста не прывык карыстацца такою мэбляй, не ведаў, куды падзець ногі, якія раптам сталіся празмерна доўгімі. Гэта раздражняла, хаця ўсё, што ён чуў, цешыла яго смелае салдацкае сэрца.

Дзяменцьеву заўжды па душы былі найболей складаныя заданні. Ён быў разведчыкам, а займацца гэтай справай без рызыка немагчыма. Ну, а калі яшчэ бясконца любіцца сваю справу, хіба ж не нармальнае жаданне заданняў складаных, цікавых. Выконваючы заданне, Дзяменцьеў не шукаў лёгкіх шляхоў да мэты. У яго была нават свая тэорыя, што ў разведцы самае цяжкае і небяспечнае прыносіць найлепшы рэзультат. Ён мог бы расказаць нямала розных гісторый, якія пацвердзілі б гэту яго тэорыю. Але Дзяменцьеў зусім не збіраўся гінуць. Ён амаль фатальна верыў у

5

свой шчаслівы лёс. І сапраўды, ён прайшоў разведчыкам усю вайну без ніводнай нават задрапінкі. Меў Дзяменцьеў каханую дзяўчыну. Называлася Тамара. Жыла яна ў Падмаскоўі. Пазнаёміліся яны ў цяжкую зіму сорак першага года. Дзяменцьеў знаходзіўся на пастоі ў доміку, дзе жыла Тамара... Усю вайну атрымоўвала яна ад Дзяменцьева пісьмы. Адно з апошніх яго пісьмаў заканчвалася так: «...яшчэ раз кажу табе — не хвалюйся. Гітлер не прадбачыў многае. І, між іншым, ён яўна забыў зрабіць кулю для маёй персоны. Жыву! І буду жыць! Разам будзем жыць!...» Не, не, Дзяменцьеў не збіраўся гінуць.

Слухаючы цяпер палкоўніка Доўгалева, Дзяменцьеў дасканала разумеў усю складанасць і небяспеку асобага задання, якое чакала яго, і перажываў вядомае адчуванне радаснага ўзбуджэння.

— Вы павінны ведаць, — гаварыў палкоўнік, — што заданне гэтае цалкам непадобнае на ўсё, што вы рабілі да таго часу. Не лес, не балота, а вялікі партовы горад. І вам давядзецца там дзейнічаць не адну ноч, а мабыць, тыдні, калі не месяцы. Горад біткам набіты гітлераўскім афіцэрствам.

— На гэтым якраз і можна зайграць, — хутка ўставіў Дзяменцьеў.

— «Зайграць, зайграць»... — паморшчыўся палкоўнік. — Асцярожней, Дзяменцьеў! Асцярожней! Паводле нашых звестак, у горадзе сканцэнтравалася велізарная колькасць гестапаўцаў, уцёкшых з Таліна, Рыгі і Каўнаса. Многа гестапаўцаў з разгромленых воінскіх часцей. Усе яны лютуюць, намагаюцца выслужыцца перад начальствам. Штодзень у горадзе арыштоўваюць і растрэльваюць дзесяткі людзей. Мы вось дадзім вам некалькі явак, але ні адна з іх не з'яўляецца поўнасцю рэальнай.

— Ненадзейныя людзі? — насцярожана спытаў Дзяменцьеў.

— Не. Людзі якраз надзейныя. Усю вайну былі звязаны з намі. Выконвалі вялікую работу. Але цяпер мы нічога не ведаем аб іх. У большасці гэта латышы, і сувязь з імі адбывалася праз латышскіх партызанаў. Цяпер сувязь страчана. Словам, плануючы аперацыю, мы павінны рэальна абдумаць і той варыянт, што нашы яўкі разгромленыя. Але нават, калі яны і ў парадку, ні адна з іх не можа стацца вашай пастаяннай базай. Рызыкаваць гэтымі людзьмі нам не дазволена. Вы можаце яўку выкарыстаць толькі, як першую прыстань на два-тры дні. А потым вы павінны самі падшукаць сабе надзейную базу. У адной яўцы знаходзіцца законспіраваная рацыя; вы яе возьмеце. Далейшая сувязь з падпольшчыкамі — толькі ў выпадку астатковасці. А найлепш без усялякай сувязі з імі.

6

Нечакана гэта яўка, дзе рацыя, разгромлена? Думаю, што можа лепей узяць мне рацыю з сабою.

— Не. Рацыя — гэта не пудэлачка запалкаў. А ваша першае з'яўленне ў горадзе з чамаданам больш, чым рызыкоўнае. Калі на працягу пяці дзён вы ў эфіры не паявіцеся, мы скінем вам рацыю ў дамоўленым месцы...

— Ясна. Якім спосабам я траплю ў Н.?

— Ноччу мы наладзім масавы налёт на горад, і пад гэты шумок вы выскачыце са спецыяльнага самалёта.

— Калі?

— Заўтра ноччу.

— Заўтра? — Дзяменцьеў недаверліва паглядзеў на палкоўніка.

Доўгалеў падышоў блізка да яго. Капітан устаў.

— Так, Дзяменцьеў, заўтра ноччу.

— Ну што ж, заўтра дык заўтра. Дазвольце ісці да аператыўнікаў?

— Ідзіце, Дзяменцьеў.

Капітан вышаў з кабінета сваёй хуткай і лёгкай хадою. Калі зачыніліся за ім дзверы, палкоўнік Доўгалеў сказаў уголас:

— Ён зробіць. І застанецца жывым! — Палкоўнік сказаў гэта так, быццам хацеў пераканаць не толькі сябе, але і лёс.

(Працяг за тыдзень)

7

ДАДАТАК «НІВЫ» ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ
№ 2 (363) 10 студзеня 1965 года

САНКІ ЗА САНКАМІ

Снежная горка,
Снежная горка,
Тут і Пятрусь,
І Алесь, і Рыгорка.

Гоман і смех
Узняла дзетвара,
Вынаў сняжок.
І катацца пара.

Санкі за санкамі,
Санкі за санкамі,
Я — за Алёнкай,
За мною — Святланка.

А за Святланкай —
Галінка, Рыгорка.
Быццам бы поезд
Спускаецца з горкі.

ВІКТАР ШЫМУК

ВОСЬ ЯКАЯ ГІСТОРЫЯ ЗДАРЫЛАСЯ З НАСЦЯЙ НЯДАЎНА

ПРАЧЫТАЙЦЕ ВІНШАВАННЕ

Дзед і ўнучка

Дзед выйшаў на кухню, а трохгадовая Галька ўвалезла на стол і паадрывала ўсе лісткі з календара.

— Унучка, што ж ты зрабіла? — вярнуўшыся ў пакой, узяўся за галаву і сказаў дзед. — Усе дні адарвала...

— Дзедка, а табе шкада адарваных дзён?

— Шкада, унучка, шкада, — хітра ўсміхнуўся дзед і гладзіць Гальку па галаве. — Іх усё роўна не вернеш.

Назаўтра на тым жа месцы дзед павесіў новы каляндар.

— Дзедка, бачыш колькі яшчэ дзён уперадзе. Хочаш, я не буду іх адрываць.

ПАЗНАЁМІМСЯ

Дарагая «Зорка»! Пазнаём нас з сябрамі і сяброўкамі з іншых вёсак. Яўгенія Болтрык, Ніна Болтрык, вёска Болтрыкі, пошта Юшкаў Груд, Беластоцкі павет.

*

Добры дзень, «Зорка»! Пішу да цябе пісьмо і хачу, каб ты пазнаёміла нас з сябрамі і сяброўкамі з іншых школ. Мы вучымся ў Паўлах. Ільля Садоўскі, Ніна Андросюк, Лёня Мароз, Валя Харытанюк і Ірына Аляксеюк, вёска Паўлы, пошта Рыбалы, Бельскі павет.

Адрас рэдакцыі: Białystok, ul. Wesołowskiego 1 „Zorka"

У БУРАН

У пятым класе канчаўся апошні ўрок, калі дзверы ціха адчыніліся, і зайшоў дзед Нупрэй. Ён сцягнуў з галавы вялізную заечую вушанку, асцярожна прысеў на краёк задняй парты. Зрабіў настаўніцы знак, каб не звяртала на яго ўвагі, працягвала тлумачэнне.

Зіна Перапечка азірнулася і на ўвесь голас прашаптала:

— Кацін дзядуля!...

Каця вучылася ў тым самым пятым класе, што і Зіна Перапечка. Толькі сёння яе ў школе не было. І ўчора не было, і пазаўчора... Чатыры дні таму назад з Кацяй здарылася няшчасце.

Раніцай яна пайшла наведаць дзеда Нупрэя, які жыў у леснічоўцы. Калі ўжо была недзе на паўдарозе да дома, падняўся страшэнны буран. Такога бурану ў гэтай мясцовасці не помнілі нават сівыя дзяды. Каця збілася з дарогі і заблудзілася.

Невядома, колькі часу і дзе блукала яна адна ў буране. Вядома толькі, што надвечар таго дня нейкі шафёр прывёз яе ў бальніцу. У Каці былі злёгку абмарожаныя рукі і ногі. Яна моцна прастудзілася і захварэла на двухбаковае запаленне лёгкіх.

Маўклівага і заўсёды панурага дзеда Нупрэя на гэты час было не пазнаць. На дзяцей жыва пазіралі яго зусім не старэчыя сінія вочы, і ў іх свяцілася цёплая ўсмешка.

«Мусіць з Кацяй ужо ўсё добра»! — падумалі пяцікласнікі.

— Тут вось які інтарэс, дзеткі. Прыходзіў у бальніцу шафёр. Наведацца. Ну, той, што Кацьку тады прывёз. Дык расказваў мне адну штуку...

Усе прыціхлі, каб паслухаць, што іменна расказаў дзеду шафёр.

Адзін толькі Косця Рабашапка сабраў у сваю палявую сумку падручнікі і выйшаў з класа. Па праўдзе кажучы, гэта нікога не здзівіла. Каця і Косця былі ворагі. А ўсё праз вучобу. Косця ўвесь час — чым-небудзь захапляўся — то будаваў планёры, якія не хацелі лятаць, то майстраваў ракеты, ад якіх ледзь не згарэў іхні дом, то дрэсіраваў сабак... Словам, займаўся ўсім, чым хочаш, адных толькі ўрокаў не вучыў па-сапраўднаму.

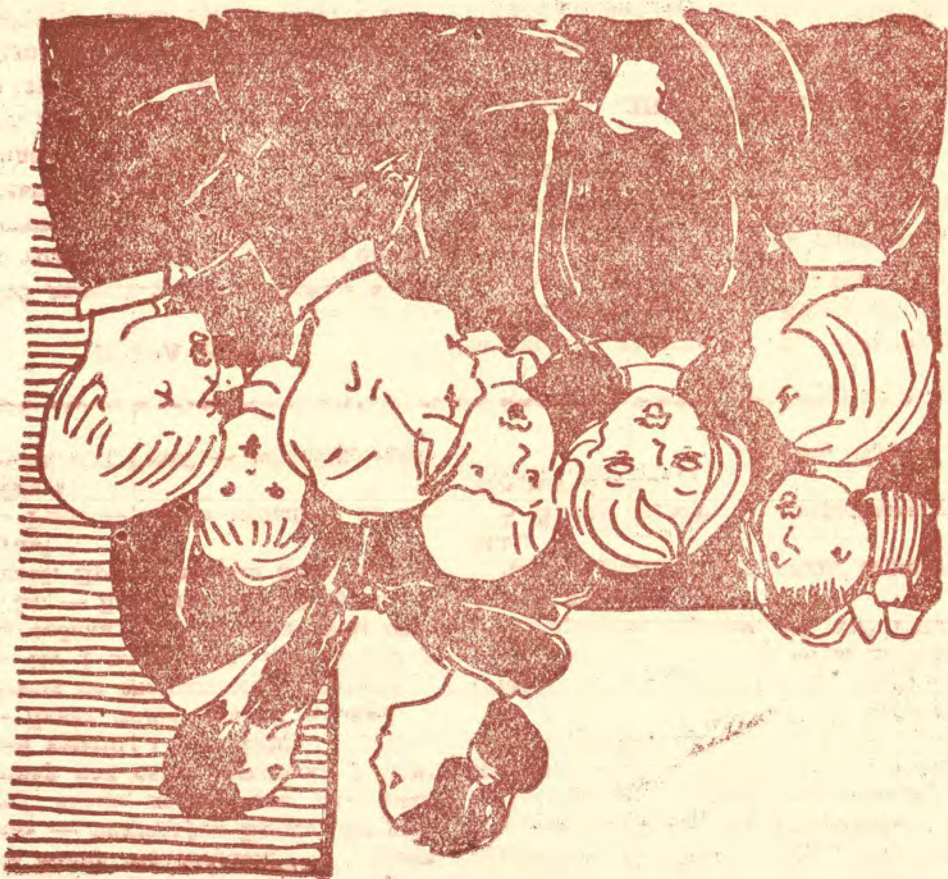
Вось за гэта Каця сароміла яго. А хто гэта любіць, каб яму чыталі натацыі, ды яшчэ пры людзях! І Косця як мог, помсціў Каці.

Дзед Нупрэй прыгладзіў сваю белую бараду і стаў побач з настаўніцай:

— Дык, знацца, было так... Гэта, знацца, шафёр мне расказваў... Ну, буран у той дзень, самі ведаеце, які быў шалёны. Вось і засціг ён шафёра ў дарозе. А тут дзе дарога, дзе канава — нічога не разбярэш. Тады ён зусім стаў. А буран раптоўна сціх. Ну, ён, шафёр, знацца, разгроб лапатай снег і паціху паехаў далей. Чуе — нехта крычыць. Агледзеўся, аж хлапец на руках дзяўчо нясе. Кацьку, знацца. І сабака каля хлапца ўвіваецца. Перадаў ён Кацьку шафёру. Удвух трохі расцёрлі яе. Адышла. Вочы расплюшчыла. Ну, шафёр і павёз яе ў бальніцу. А хлапец з сабакам назад падаліся... — Дзед перадыхнуў, выцер пот — не прывык ён многа гаварыць.

— А хто той хлапец? — падхапілася Зіна.

— Ды каб жа я ведаў! Шафёр таксама не спытаў, скуль ён і хто. Не да таго было. Чалавека ратаваць

трэба. Запомніў толькі, што сабаку Рэксам завуць. Ну, і я прыйшоў да вас. Можа, вы тут ведаеце пра таго добрага хлапца...

— Рэкс ёсць у нас, — падняла руку Зіна. — Але ж ён... ён тады дома быў...

— І ў нас Рэкс, — сказаў Зінін сусед Федзя Зарэмба, — толькі і ён сядзеў у хаце.

— У Рабашапак ёсць таксама Рэкс, — сказалі з задняй парты. — Ды Косці няма ўжо... А так бы...

— Тэ-эк, — спахмурнеў дзед Нупрэй. — А хацелася аддзякаваць чалавеку. Кацька мая папраўляецца, усё пытаецца, хто яе выратаваў. — Дзед скамячыў сваю вушанку. — От я і прыйшоў, думаў, што вы падкажаце...

Праз тры тыдні Каця вярнулася ў школу.

А Косця ўсё часцей хадзіў з Рэксам у лес.

Аднойчы Рэкс падняў вялікага зайца. Зацахліў, пагнаў яго па лесе. Хоць Косця і быў на лыжах, угнацца за ім не мог.

Калі Косця наблізіўся па следу да ўскрайку і ўбачыў, што там робіцца, аж аслупянеў ад здзіўлення: на ганку леснічоўкі сядзеў, стрыгучы вушымі, заяц, а дзед Нупрэй палкай адганяў ад яго Рэкса.

Косця свіснуў Рэкса і пад'ехаў бліжэй. За вуглом хаты стаяла маленькая

КОТ І САБАКА

Кот і сабака былі розныя: кот сапраўдны, а сабака — не. Морда ў сабакі вельмі мне спадабалася — калматая, з вусікамі, хвост — загагулінкай. Калі хвост пакруціць, чорны сабака кланяўся і круціў галавой.

Гэты сабака быў цацачны, з плюшу. У яго замест поўсці была тканіна-плюш, мяккая і прыгожая. А ў хвасце ў яго, аказваецца, быў дрот. Вось і ўсё. Ён не піў і не еў.

Я вам ужо расказваў аб адважным кацяняці Агапычу. Незаўважна ён вырас і зрабіўся вялікім катом.

Мы ў той час жылі ў горадзе, на трэцім паверсе вялікага шэрага дома і Агапыча ніколі на вуліцу не выпускалі. Што робіцца на свеце, Агапыч, хоць і вырас, а толкам не разумеў. Сапраўдных сяброў-звяроў у Агапыча не было, а з людзьмі яму было смутна.

Агапыч нават не ведаў, якія звяры жывуць у нас у панадворку, якія дрэвы растуць, якая птушка завецца варонай, а якая вераб'ём. Адкуль ён мог гэта ведаць? У раннім дзяцінстве мама-кошка расказвала яму тое-сёе пра мышэй — вось і ўся кашэчая навука.

Калі плюшавы сабачка ўпаў з полкі на падлогу, Агапыч спалохаўся: што гэта за звер зваліўся на галаву? А потым бачыць: сабака не кусаецца, ляжыць уверх нагамі — мабыць, пабіўся...

Агапыч дакрануўся да сабакі лапкай, перавярнуў яго на бок, панюхаў, узяў за шкірку і панёс да сябе на канапу. Мабыць, пашкадаваў. А калі я пакруціў за хвост і сабака замахаў галавой, Агапыч уцешыўся, як маленькі, нават падскочыў тры разы запар на адным месцы. Ён, мабыць, падумаў, што сабака жывы. І тады Агапыч узяў сабачку і панёс на кухню.

У кухні, ў кутку, стаяў белы глыбокі спадачак з малаком. Гэта быў Агапычаў спадачак і Агапыч вырашыў пакарміць малаком чорнага сабачку. Ён доўга трымаў сабаку за шкірку і, як маленькае кацяня, тыкаў носам у спадачак.

Малако цекла па сабачых вусах, толькі ў рот не трапляла. Але Агапыч гэтага не разумеў і быў вельмі задаволены: ён сваё зрабіў — сябра накарміў.

Неяк раз я пайшоў у госці. Я, калі выходжу з дому, заўсёды адчыняю фортачку: у пакоі павінна быць свежае паветра.

Позна вечарам я вяртаўся дамоў. Падышоўшы да самага дому, я раптам пачуў нейчае мурчанне над галавой. Я падняў галаву і ўбачыў, што ў адчыненай фортачцы на тоненькай перакладзінцы сядзіць Агапыч. У гэтым нічога дзіўнага не было: Агапыч вельмі любіў сядзець ля адчыненай фортачкі і дыхаць свежым паветрам.

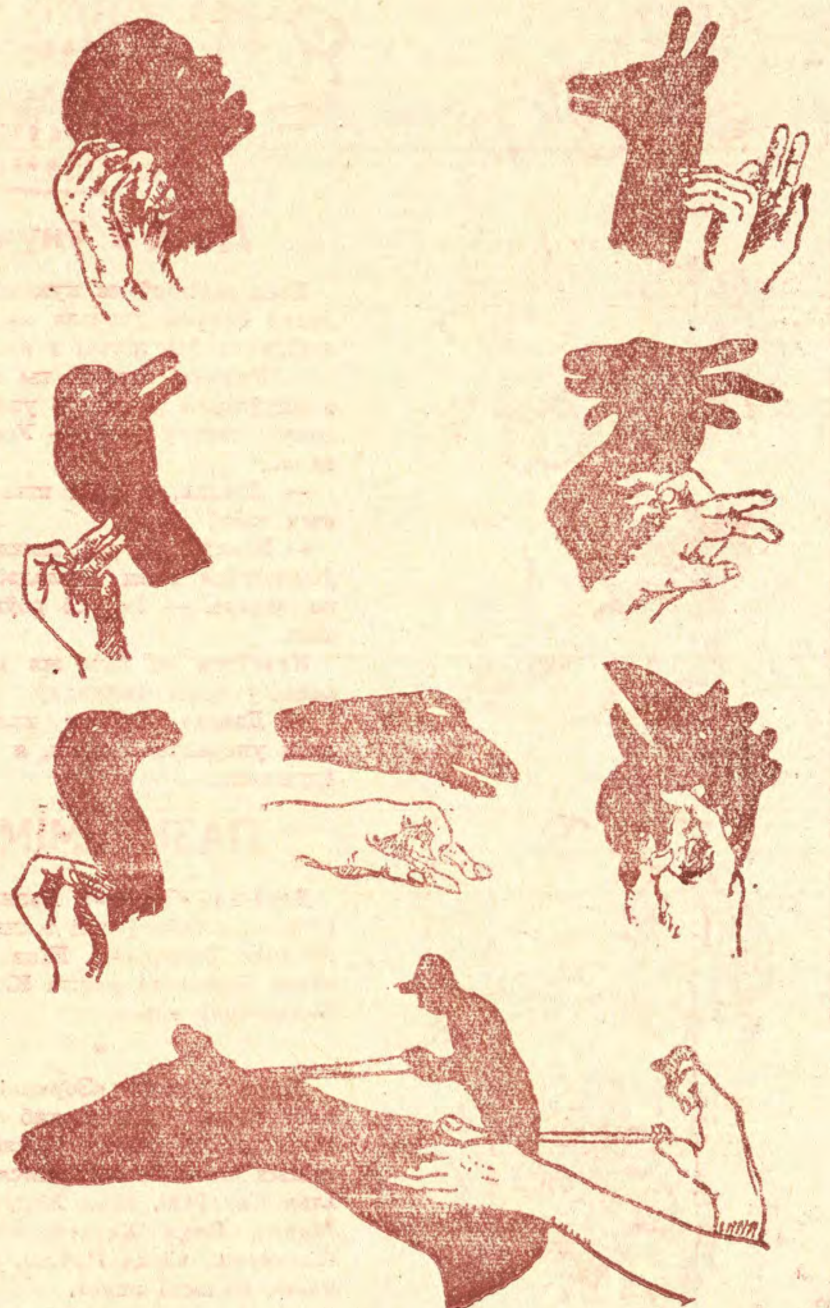
Дзіўна было тое, што побач з Агапычам на перакладзіне сядзеў... чорны плюшавы сабачка, і Агапыч на ўсялякі выпадак трымаў яго за вуха. Ён, значыцца, не адзін лазіў дыхаць свежым паветрам, а і сябра браў з сабою.

Вось які быў Агапыч!

А вы гаворыце, што кот з сабакам не сябруюць. Вельмі сябруюць, калі кот сапраўдны, а сабака — не!

В. Емяльянаў

ТЭАТРЫК НА СЦЯНЕ

на з белай кастрычкай. «У дзеда госць» — здагадаўся Косця. Ён ужо хацеў ехаць далей, але на ганак выйшаў той самы мужчына ў скуранай курткі і паклікаў:

— Давай сюды, хлапец, да нас!

Косця не спяшаючыся падышоў.

— Ну і злосны ж, настойлівы ў цябе сабака, — з захапленнем сказаў ён. — Дзед яго палкай лупіць, а ён сваё. Проста пішчом лезе. Як яго завуць?

— Рэкс, — Косця падышоў да незнаёмага.

— Як, як? Рэкс? — незнаёмы прыглядзеўся да Косці. Дык вось ён хлапец, якога вы ўсё шукаеце!..

Праз мінуту Косця ўжо сядзеў у дзедавай леснічоўцы, уплятаў белы хлеб з мёдам.

— Дык чаго ж ты маўчаў, лайдак гэтакі? — ласкава запытаў дзед.

— А што? — падняў вочы Косця. — Падумаеш, гераізм. Во, каб Рэкс злавіў ворага...

Дзед Нупрэй і яго госць зарагаталі.

А Косця сядзеў і пакрыўджана хмурыў бровы.

Яўген Курто.

НАША РУКА...

Каб данесці да рота лыжку з супам, трэба прывесці ў дзеянне больш 30 суставаў і 50 мышц ад пляча да кончыкаў пальцаў. Наша рука — складаны і надзвычай тонкі інструмент. Дзякуючы старанней і працяглай трэніроўцы пальцы музыканта могуць прымусіць гучаць да 120 нот у мінуту. Самы «незалежны і працавіты» палец — вялікі, самы моцны — сярэдні. Найбольш спрытныя пальцы — указальны і сярэдні, а марудны — мезены палец. Самы «няздольны» палец — безыменны, ён цяжэй засвойвае навыкі, калі чалавек вучыцца іграць на музычных інструментах або на пішучай машынцы.

РАСКРЫЦЬ ПРАЗ ПЯЦЬ ТЫСЯЧ ГАДОЎ

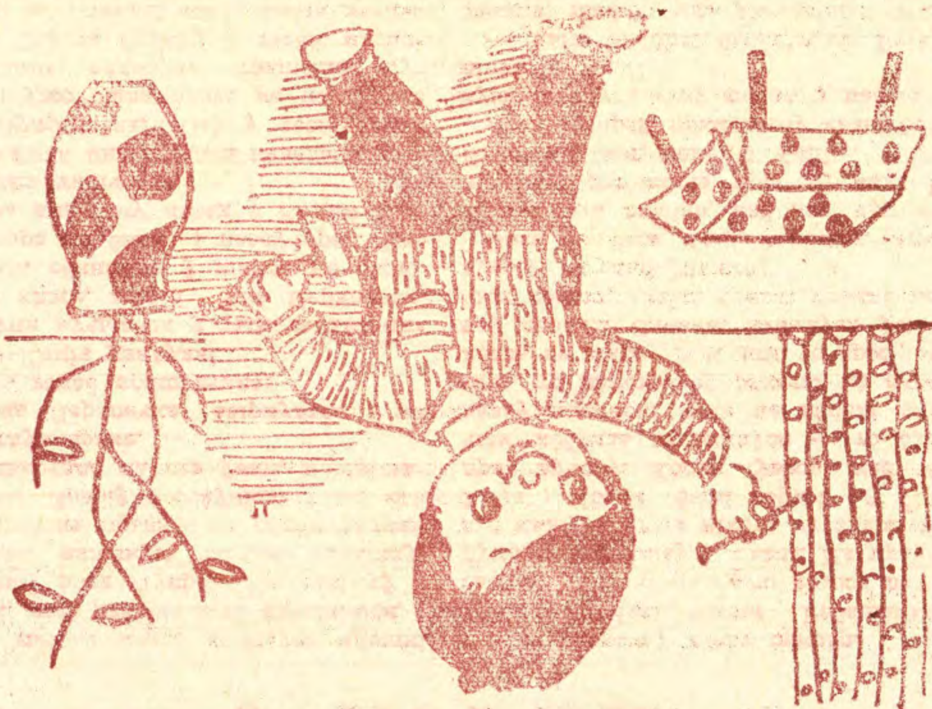
Падрыхтавана эзяючая капсуля — пасылка далёкім нашчадкам. У ёй будуць змешчаны звесткі пра сучаснае жыццё і найбольш важныя навуковыя дасягненні за апошнія дваццаць пяць гадоў. Капсулю закапаюць на месцы Нью-Йоркскай сусветнай выстаўкі, якая адкрыецца ў гэтым годзе. Раскрыць капсулю прадпісваецца не раней 6 965 года.

КАРТА, ЯКОЙ НЯМА ЗНОСУ

На ўзараным полі рассцелены дзве геаграфічныя карты. Па іх тры разы прагуляўся гусенічны трактар. Карты, натуральна, ператварыліся ў бясформенныя брудныя камякі. Але калі іх памылі і разгладзілі шчоткай, яны поўнасцю набылі першапачатковы выгляд.

Сакрэт гэтых карт — у паперы, на якой яны надрукаваныя. Тэхналогія яе вырабу распрацавана ў Швейцарыі. Карты, надрукаваныя на такой паперы, будуць практычна вечныя. Гэта асабліва важна для геолагаў, падарожнікаў — усіх, каму даводзіцца слаць карту на зямлі, карыстацца ёю ў любое надвор'е.

ДЛЯ САМЫХ МАЛЕНЬКІХ

Эдзі Агнацвет

Я — РАБОЧЫ

Адкрывае хлопчык вочы,
Кажа хлопчык:
— Я — рабочы!
Ён памыўся і паснедаў,
Малаток узяў у дзеда.

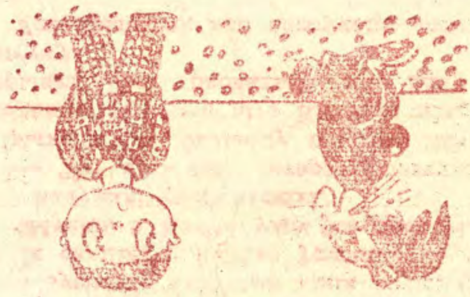
— Стукай — грукай, малаток! —
Напявае Петрусёк.
У сцяну забіў цвічок
І павесіў ручнічок.

Працаваў, не смуткаваў,
Зоры ясныя каваў.
І са стукам — пераззвонам
Месяц выкаваў зялёны.

Потым хлопчык Петрусёк
Птушцы выкаваў лісток,
Для пчалы — званочка — краску,
А для нас з табою — казку.

МАМА ПЕСЦІЛА МАЛОГА

Мама песціла малога:
— Ты мой зайчык-пабягайчык,
Быстраногі мой зайчына!
Адказаў хлапчына строга:
— Я — вялікі пабягаец,
Я — не заяц,
Я — мужчына.

ЯШЧЭ РАЗ АБ КУЗАВЕ

Не раз пісалася ў «Ніве» аб Кузаве, якая знаходзіцца ў Гайнаўскім павеце. Пісалася аб людзях гэтай вёскі, аб справах іх штодзённага жыцця, аб дасягненнях. Сёння яшчэ раз хачу вярнуцца да некаторых спраў, якія вартыя ўвагі.

Спачатку вернемся да мінулых гадоў. Перад вайною Кузава была вёскай «забітай дошкамі», якіх многа сустракалася на Беласточчыне. Людзі жылі бедна. Зямля тут ліхая. Адной крыніцай даходу кузаўцаў была праца на чыгунцы ў Чаромусе. Амаль 30% жыхароў працавала на чыгунцы невыкваліфікаванымі рабочымі. Рэдка сустракалася чалавека ў Кузаве з адукацыяй. У гады вайны Кузава не была спалена гітлераўцамі, хаця і тут дзейнічалі партызанскія групы, ад якіх тінулі гітлераўскія захопнікі. Людзі ахвярна памагалі партызанам. Верылі, што засталося ўжо нядоўга чакаць вызвалення. Хутка яно завітае і ў Кузава.

Пасля заканчэння вайны Кузава закіпела жыццём. Людзі вярталіся з канцэнтрацыйных лагераў і хапаліся, перад усім, за працу і памалу забываліся аб пеpажытых гадах нядолі. Краіна патрабавала здаровых рук да працы. Хто толькі не ляніўся, знайшоў сабе адпаведнае месца працы. Кузава цалкавіта стала вёскай чыгуначнікаў. Зараз 90% жыхароў вёскі — гэта чыгуначнікі. Пачалі расці, як грыбы пасля дажджу, новыя дамы. У 1952 годзе ў Кузаве замігцелі электрычныя лямпачкі. Трэба падкрэсліць, што ў Кузаве жывуць працавітыя людзі. Многа працы ўлажылі ў грамадскія чыны. Была пабудавана чынам святліца, дарога з Чаромухі ў Кузава больш 2 км. Кузаўцы таксама многа працы ўлажылі ў будову новай крамы, выканалі шмат іншых прац. Вёска з кожным днём усё прыгажэе. За апошнія гады пабудавана тут шмат новых прыгожых дамоў з пустакоў і цэглы. Няма ўжо бедных кузаўцаў, якіх было шмат да вайны. Людзі жывуць у дастатку. Амаль у кожнай хаце ёсць радыёпрыёмнік. Кожны малады хлопец марыць цяпер аб матацыклы. Кузаўцы — гэта культурныя людзі. Вольныя хвіліны праводзяць у мясцовым клубе кніжкі і друку «Рух». Кожны дзень прыходзяць тут не толькі маладыя хлопцы і дзяўчаты, але і старэйшыя людзі. Чытаюць газеты, слухаюць радыёпрыёмніка, іграюць у шахматы. А важаком усяго гэтага ёсць мясцовы гурток Саюза сялянскай моладзі. Маладзёжная арганізацыя налічвае 31 хлопцаў і дзяўчат. Часта арганізуе танцавальныя вечарыны. У кастрычніку быў сарганізаваны эстрадны канцэрт. Наступны канцэрт рыхтуецца на студзень 1965 года. У 1964 годзе быў сарганізаваны сельскагаспадарчы гурток. Пакуль што не распачаў яшчэ працы. Пачне яе ў бліжэйшым ужо часе. Цяпер жыхары Кузавы вучацца таямніц сельскай гаспадаркі. У лістападзе распачаўся курс, які вядзе аграном з ГРН-у Чаромуха Уладзімір Сідарук. На занятkі прыходзіць многа людзей. А моладзь таксама вучыцца ў арганізаваным нядаўна гуртку сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Вось так жывуць і працуюць жыхары Кузавы

Уладзімір Сідарук

Кузава

ПАСЛУГІ

Адной з форм актывізацыі самой Гайнаўкі і асадаў Гайнаўшчыны: як Белавежа, Кляшчэлі, Нарва і Нараўка з'яўляецца пастаяннае развіццё паслуг для насельніцтва.

На адным з апошніх пасяджэнняў прэзідыума ПРН у Гайнаўцы быў праведзены аналіз дагэтуляшняга развіцця паслуг і таксама накрэслены заданні на наступныя гады. Для характарыстыкі існуючага стану паслуг варта прывесці некалькі цыфраў. У 1960 годзе ў павеце было 346 пунктаў паслугі, дык ужо ў канцы 1964 года 520. У гэтай галіне тады працавала 403 асобы, а зараз 642 асобы. Вартасць з 9,9 мільёнаў злотых у 1960 годзе узрасла да 17,5 мільёнаў злотых.

Нягледзячы на гэтыя дасягненні развіццё паслуг сустракае шмат перашкод. Адчуваецца недахоп памяшканняў і кваліфікаванай кадры рамеснікаў, а таксама забеспячэння ў належную сыравіну. На Гайнаўшчыне існуе прыкладна 150 нелегальных пунктаў паслугі. Ідуць адміністрацыйныя намаганні, каб іх залегалізаваць.

З мэтай далейшага забеспячэння развіцця паслуг Прэзідыум ПРН забавязаў спулдзельчыя кааператыўныя ўстановы да пабудовы ў асадах павільёнаў, а з мэтай павелічэння колькасці пунктаў паслугі на вёсках пастаноўлена ўвесці 50 працэнтавую абніжку на курсах кваліфікацыйных для сялян — рамеснікаў і 50% падатковую абніжку будаўлянай бранжы, калі хто будзе намагацца сарганізаваць свае майстэрні — пункты паслугі.

Ю. КОЗАК

Гайнаўка

РЭВАЛЮЦЫЯ Ў КРУГЛЫМ ЛЯСКУ

Тухлае святло газоўкі і свяшчэнны агонь амблемы Саюза сялянскай моладзі — адно і другое спадарожнічае круглалескай рэвалюцыі.

(Працяг са стар. 1)

Але яшчэ перад тым, многа раней...

Лёня Казберук, старшыня гуртка Саюза сялянскай моладзі, раскрывае чырвоную кніжку. Гэта хроніка. Шкада, што другія гурткі, другія вёскі не маюць падобных хронік. Калі б гэта залежыла ад мяне, абавязкова прыказаў бы кожнаму солтысу весці падобную кніжку, запісваць у ёй усе падзеі, усе здарэнні.

Варшаўская пісьменніца ўважна водзіць вачыма па роўных радках запісак, выведзеных рукой настаўніцы Ніны Андрэюк.

Люты 1963 год. Памятаеце, якая лютая была зіма? А доктар Раман Гарадэцкі з Беластока 30 гадзін правёў сярод круглалескай моладзі. Прыязджаў штотыдзень.

— Старэйшыя не прыходзілі, саромеліся, — паясняе сяброўка Галінка.

Чаго саромеліся? Школа здароўя мела багатую праграму. Калі ў Круглы Лясок прыехаць з Беластока вечарам, дык назад можна вярнуцца толькі раніцай на другі дзень. Гутаркі доктара Рамана Гарадэцкага зацягваліся тады часам і запоўнач. Спачатку дзяўчаты хаваліся адна за другую, хлопцы апускалі насы, але ўсе разам вастрылі слых. Слухалі і пра гігіену, і пра свядомае мацярынства, і пра пабудову чалавечага цела. У галовах яснела. Рэчы, на якія дагэтуль глядзелі праз акуляры вясковага каўтунства, ставаліся зразумелымі, трацілі сваю фальшывую сарамлівасць.

Сакавік 1964 года. Курс гатавання. Вялі вучаніцы гастранамічнага тэхнікума з Беластока. Вучылі круглалескіх сяброўак тайнаў кухоннай справы — ад супу аж па торт.

Праблемны курс. Ужо другую зіму вядзе яго кіраўнік школы настаўнік Уладзімір Янель.

Што цікавіць жыхароў гэтай лясной вёскі, закінутай на край свету?

Распрацавалі дзве п'есы: «Боты» і «Зэмсту». Пастаноўкай «Ботаў» заваявалі ў мінулым годзе другое месца на павятовым аглядзе.

— Гэта адносна культуры, — сцвярджае кіраўнік.

А вось іншыя праблемы: пачатак хрысціянства, крыніцы рэлігіі, гаспадарчае спаборніцтва ў свеце.

У Круглым Ляску няма святла. Толькі 6 гаспадароў мае батарэйныя радыёпрыёмнікі. Хочацца, аднак, ведаць, што дзеецца на свеце. Гэтае імкненне прыбрала канкрэтны кшталт. На школьнай сцэне вісіць вітрына. Добра яе відаць з вуліцы. Зрабілі гэтую вітрыну круглалескія члены ССМ. За шклом — сценгазетка, якая інфармуе аб навейшых здарэннях у свеце. Рэдагуюць яе супольна моладзь і настаўнікі. Некаторыя сябры жартам кажуць, што ёсць у іх свой круглалескі орган. Рэч здавалася б невялікая, але якжа істотная, павучальная: Нямнога на Беласточчыне налічыш вёсак, якія змаглі б пахваліцца ўласнымі сценгазеткамі ды яшчэ ў зашклёнай вітрыне.

Круглалесцы імкнуцца да навукі. 10 асоб закончыла экзаменам перад суровай павятовай камісіяй у Беластоку курс сельскагаспадарчай падрыхтоўкі III ступені, 17 асоб папаўняе сваю пачатковую адукацыю на вячэрнім курсе. Можна яшчэ гаварыць пра святкаванне дня жанчын, дня Савецкай Арміі, 25 гадавіны ўзнікнення II-ой сусветнай вайны, пра Дзень Адраджэння Польшчы.

Ці гэта ўсё?

Вось яшчэ адна скромная запісачка: у гонар 20-цігоддзя Народнай Польшчы моладзь Круглага Ляска прыняла ўдзел у працы грамадскім чынам пры пашырэнні вясковай вуліцы.

У Круглым Ляску два гумовыя вазы ледзь змяшчаліся паміж платамі. Разлаваліся юнакі. Узялі сякеры ды рыдлёўкі...

А старэйшыя гаспадары ста[л]і мурам:

— Не, і канец!

Дайшло ўжо да гэтага, што ў справу ўмяшаўся сам сакратар Павятовага Камітэта ПАРП тав. Камінскі. Зразумела, падтрымаў маладых. Цяпер свабодна размінаюцца ў Круглым Ляску самаход з трактарам.

А трактар ёсць свой, вясковы, гурткоўскі. Выпрасілі яго круглалескія гаспадары летам 1964 года. Хаця ўлады не вельмі ахвотна давалі. Палоскі тут, баяліся, што трактар будзе стаяць. Не стаіць, аднак, работы хапае.

— Некаторыя ў нас, — сцвярджае старшыня сельскагаспадарчага гуртка Герасім Кужалеўскі, — ужо прадаюць коней. Трактар лепш аплоціцца. Нават на нашых палосках.

Трактар арэ, капае бульбу, апрысквае расліны.

Вось якімі дарогамі ходзіць круглалеская рэвалюцыя. Ажыццяўляюць яе людзі, якія вырашылі сваю вёску наблізіць да свету. Самі, без аглядак на так званую падтрымку зверху. Здзіўляюць сваім энтузіязмам, асабліва маладыя — дзяўчаты: Галінка Тарасевіч, Галінка Палех, Лідка Амбражкевіч, Галіна Грыц; хлопцы: Лёня Казберук, Алесь Палех, Янка Кардаш.

Электрастанцыя яшчэ не паспела працягнуць сюды сваіх провадаў, але вось яны — гэтыя дзяўчаты і юнакі — як толькі патрапяць раз'ясняюць вясковую цемру, працягваюць, паглыбляюць сваю круглалескую рэвалюцыю.

ВІКТАР РУДЧЫК

Фота аўтара

Палеміка

ЦІ МАРЫ АБ ГАРАДСКІМ АДЗІНОЦТВЕ?

Крануў мяне за жывое артыкул Ул. Паўлючука «Мары аб свеце адзіноцтва». Крануў якраз таму, што я, падобна Дамяну, з'яўляюся выхадцам з вёскі і жыву ў вялікім горадзе. Згаджаюся з аўтарам артыкула, што вёска з'яўляецца нейкім зграным калектывам, які супольна дзеліць усе радасці і нягоды, што кожны чалавек у гэтым калектыве ёсць у пэўнай ступені нявольнікам грамадскасці.

Не магу, аднак, падзяліць думкі аўтара, што вясковыя людзі, асабліва моладзь, мараць аб адзіноцтве, што яны ў пошуках гэтага адзіноцтва выязджаюць у шумныя гарады. На сваім прыкладзе і маіх сяброў магу сцвердзіць, што моладзь выязджае з вёсак у пошуках ведаў і працы, у пошуках лягчэйшага, больш атракцыйнага жыцця. Выязджаючыя з вёсак у гарады людзі ніколі сабе не ўяўляюць, што ў аграмадным гарадскім натоўпе можна быць адзінокім. І толькі па нейкім часе, калі абжываюцца ў горадзе, пераконваюцца, што часам бываюць тут адзінокімі і гэтае адзіноцтва іх абсалютна не цешыць, а наадварот, становіцца жудасным, і ўсімі сіламі стараюцца яго пазбыцца.

Малы кантакт паміж жыхарамі шматпавярховых гарадскіх дамоў у штодзённым жыцці яшчэ не сведчыць аб іх адзіноцтве. Што гэты кантакт бывае слабым, я сам пераканаўся, жывучы тры гады ў адным будынку з нашым паэтам Д. Шатыловічам. І трэба было пасля трох год сустрэцца нам на літаратурным семінары ў Беластоку, каб са здзіўленнем даведацца, што раздзяляе нас у Варшаве толькі адна лесвічная клетка. Ды што тут гаварыць аб суседняй лесвіцы, калі мы найчасцей нічога не ведаем аб сваіх суседзях, што жывуць за сцяною. Мая суседка, старэйшая адзінокая жанчына, атруцілася газам і толькі праз некалькі дзён, калі на лесвіцы пачуўся пах газу, паднялася трывога і прыехала міліцыя. Прычына самагубства жанчыны — поўнае адзіноцтва. Адзіноцтва з'яўляецца страшэнным, таму чалавек не можа аб ім марыць. Выхадцы вёскі, урастаючыя карэннямі ў гарадскі грунт, калі, раней ці пазней, пачуюцца адзінокімі, шукаюць кантактаў з людзьмі. Яны не з'яўляюцца і не хочуць быць адзінокімі. Толькі некаторыя з іх, якія поўнасцю не прымкнулі да новага асяроддзя, часова могуць быць адзінокімі. Не маю намеру іх пераасцерагаць — як гэта чыніць Ул. Паўлючук — перад «зманлівым» адзіноцтвам, таму, што адзінокімі яны не будуць.

Мы, жывучы ў вялікім горадзе, калі часта не ведаем нічога аб сваіх суседзях, не з'яўляемся адзінокімі. Кожны з нас мае ў горадзе прадпрыемства, дзе працуе шмат блізкіх сяброў ці цэлыя сем'і, з якімі ўтрымоўвае пастаянны кантакт. І калі нават з некаторымі сябрамі не сустракаемся штодзённа, дык прынамсі час ад часу, за святочным сталом. Гэтыя кантакты з'яўляюцца надта трывалымі, працягваюцца гадамі, а нярэдка праз усё жыццё. Нашыя сяброўскія кантакты, найчасцей якраз кантакты землякоў, дазваляюць нам пазбегнуць «зманлівага» адзіноцтва.

ВІКТАР ШВЕД

Дзе Варшава, а дзе Круглы Лясок! Аднак, калі ёсць шчырае жаданне, адлегласць не з'яўляецца перашкодай. Дзяўчаты і хлопцы з Круглага Ляска слухаюць варшаўскую пісьменніцу.

КАЛЯНДАР НІВЫ 1965 ГОД

I. СТУДЗЕНЬ

Стыль Новы	Стыль Стары	Дні	Праваслаўны
1	19	П	Цімафея
2	20	С	Ігната
3	21	Н	**Ульяны, Пятра**
4	22	П	Анастасіі
5	23	А	Паўла
6	24	С	Куцця
7	25	Ч	**Нарадж. Хр.**
8	26	П	**Другі дз. кал.**
9	27	С	Сцяпана
10	28	Н	**Агафіі**
11	29	П	Марка
12	30	А	Хвядоры
13	31	С	Меланіі
14	1	Ч	**Новы год**
15	2	П	Серафіма
16	3	С	Малахіі
17	4	Н	**Саб. 17 ап.**
18	5	П	Апалінара
19	6	А	**Вадохрышча**
20	7	С	Афанасія
21	8	Ч	Юрыя
22	9	П	Піліпа
23	10	С	Рыгора
24	11	Н	**Міхала**
25	12	П	Тацяны
26	13	А	Якава
27	14	С	Ніны
28	15	Ч	Паўла
29	16	П	Леанілы
30	17	С	Антона
31	18	Н	**Максіма**

II. ЛЮТЫ

Стыль Новы	Стыль Стары	Дні	Праваслаўны
1	19	П	Макара
2	20	А	Яфіма
3	21	С	Максіма
4	22	Ч	Цімафея
5	23	П	Клімента
6	24	С	Ксені
7	25	Н	**Рыгора**
8	26	П	Язэпа, Марыі
9	27	А	Дзмітрыя
10	28	С	Яфрэма
11	29	Ч	Рамана, Якава
12	30	П	Трох свяціцел.
13	31	С	Мікіты
14	1	Н	**Трыфана**
15	2	П	Срэцянне Гасп.
16	3	А	Сямёна, Ганны
17	4	С	Кірыла
18	5	Ч	Агаты
19	6	П	Хрысціны
20	7	С	Лукі
21	8	Н	**Хведара**
22	9	П	Нікіфара
23	10	А	Валянціны
24	11	С	Уласа
25	12	Ч	Аляксея
26	13	П	Зоі, Святланы
27	14	С	Кірыла
28	15	Н	**Еўфрасініі**

III. САКАВІК

Стыль Новы	Стыль Стары	Дні	Праваслаўны
1	16	П	Рамана
2	17	А	Льва
3	18	С	Архіпа
4	19	Ч	Агафона
5	20	П	Цімафея
6	21	С	Яўгеніі
7	22	Н	**Палікарпа**
8	23	П	**Дзень жанчын**
9	24	А	Тараса
10	25	С	Парфіра
11	26	Ч	Пракопа
12	27	П	Ціта
13	28	С	Васіля
14	1	Н	**Еўдакіі**
15	2	П	Фядота
16	3	А	Яўтропія
17	4	С	Герасіма
18	5	Ч	Конана
19	6	П	Аркадзія
20	7	С	Яўгена
21	8	Н	**Феафілата**
22	9	П	40 мучан.
23	10	А	Міхала
24	11	С	Сафрона
25	12	Ч	Феафана
26	13	П	Нікіфара
27	14	С	Бенадыкта
28	15	Н	**Аляксандра**
29	16	П	Юліяна
30	17	А	Аляксея
31	18	С	Аляксандры

IV. КРАСАВІК

Стыль Новы	Стыль Стары	Дні	Праваслаўны
1	19	Ч	Дарыі
2	20	П	Святланы
3	21	С	Якава, Фамы
4	22	Н	**Васіля**
5	23	П	Нікана
6	24	А	Захара
7	25	С	Благавешчанне
8	26	Ч	Ірынея
9	27	П	Матроны
10	28	С	Сцяпана
11	29	Н	**Марка**
12	30	П	Івана Л.
13	31	А	Веніяміна
14	1	С	Марыі
15	2	Ч	Трафіма
16	3	П	Мікіты
17	4	С	Язэпа, Юрыя
18	5	Н	**Хвядоры**
19	6	П	Платаніды
20	7	А	Марціна
21	8	С	Радзівона
22	9	Ч	Вадзіма
23	10	П	Георгія
24	11	С	Анціпа
25	12	Н	**Васіля, Мілы**
26	13	П	Артамона
27	14	А	Ан[illegible]а
28	15	С	Трафіма
29	16	Ч	Ірыны
30	17	П	Сямёна

V. МАЙ

Стыль Новы	Стыль Стары	Дні	Праваслаўны
1	18	С	**Свята працы**
2	19	Н	**Хрыстафора**
3	20	П	Анастасіі
4	21	А	Фёдара
5	22	С	Лукі
6	23	Ч	Георгія Паб.
7	24	П	Савы
8	25	С	Марка
9	26	Н	**Дз. Перамогі**
10	27	П	Сымона
11	28	А	Віталія
12	29	С	Мемнона
13	30	Ч	Якава
14	1	П	Тамары
15	2	С	Барыса, Зоі
16	3	Н	**Цімафея**
17	4	П	Пелагеі
18	5	А	Ірыны
19	6	С	Іова
20	7	Ч	Ікона Б.М.
21	8	П	Яна Багасл.
22	9	С	Мікалая
23	10	Н	**Сымона**
24	11	П	Мяфодзія і Кірыла
25	12	А	Германа
26	13	С	Глікерыі
27	14	Ч	Ізыдара
28	15	П	Дзмітрыя
29	16	С	Хведара
30	17	Н	**Ефрасініі**
31	18	П	Клаўдзіі

VI. ЧЭРВЕНЬ

Стыль Новы	Стыль Стары	Дні	Праваслаўны
1	19	А	Карніла
2	20	С	Аляксея
3	21	Ч	Алёны
4	22	П	Васілісы
5	23	С	Ігара
6	24	Н	**Сцяпана**
7	25	П	Івана
8	26	А	Карпа
9	27	С	Хвядоры, Ніла
10	28	Ч	Мікіты
11	29	П	Аляксандра
12	30	С	Васіля
13	31	Н	**Ярамея**
14	1	П	Дыяніза
15	2	А	Нікіфара
16	3	С	Лук'яна
17	4	Ч	Марфы
18	5	П	Дарафея
19	6	С	Тэклі
20	7	Н	**Валерыі**
21	8	П	Яфрэма
22	9	А	Фёклы
23	10	С	Антаніны
24	11	Ч	Варфаламея
25	12	П	Ануфрыя
26	13	С	Акуліны
27	14	Н	**Ялісея**
28	15	П	Міхала
29	16	А	Ціхана
30	17	С	Мануіла

VII. ЛІПЕНЬ

Стыль Новы	Стыль Стары	Дні	Праваслаўны
1	18	Ч	Лявона
2	19	П	Засіма
3	20	С	Мяфода
4	21	Н	**Траэнція**
5	22	П	Зіны
6	23	А	Іосіфа
7	24	С	Іоана Прэдц.
8	25	Ч	Ермалая
9	26	П	Дзяніса
10	27	С	Інесы
11	28	Н	**Івана**
12	29	П	Пятра і Паўла
13	30	А	Сабор 12 Ап.
14	1	С	Дзям'яна
15	2	Ч	Уліты
16	3	П	Анатоля
17	4	С	Андрэя
18	5	Н	**Афанасія**
19	6	П	Сяргея
20	7	А	Фамы
21	8	С	Пракопа
22	9	Ч	**Св. Адрадж.**
23	10	П	Антона
24	11	С	Вольгі
25	12	Н	**Гаўрылы**
26	13	П	Сцяпана
27	14	А	Анісіма
28	15	С	Уладзіміра
29	16	Ч	Валянціны
30	17	П	Марыны
31	18	С	Амяльяна

VIII. ЖНІВЕНЬ

Стыль Новы	Стыль Стары	Дні	Праваслаўны
1	19	Н	**Макрыны**
2	20	П	Ільі
3	21	А	Сямёна
4	22	С	Марыі Магд.
5	23	Ч	Трафіма
6	24	П	Барыса і Глеба
7	25	С	Усп. Св. Анны
8	26	Н	**Параскевы**
9	27	П	Пантэлеймона
10	28	А	Прахора
11	29	С	Каленіка
12	30	Ч	Валянціны
13	31	П	Еўдакіма
14	1	С	Муч. Мак.
15	2	Н	**Васіля**
16	3	П	Саламеі
17	4	А	Еўдакіі
18	5	С	Ноны
19	6	Ч	Пр. Г. (Спаса)
20	7	П	Пімена
21	8	С	Мірона
22	9	Н	**Мацвея**
23	10	П	**Рамана**
24	11	А	Раісы
25	12	С	Фацея
26	13	Ч	Ціхана
27	14	П	Міхея
28	15	С	Усп. Пр. Баг.
29	16	Н	**Якіма**
30	17	П	Леўкі
31	18	А	Іларыёна

IX. ВЕРАСЕНЬ

Стыль Новы	Стыль Стары	Дні	Праваслаўны
1	19	С	Андрэя
2	20	Ч	Самуіла
3	21	П	Фадзея
4	22	С	Афанасія
5	23	Н	**Ірынея**
6	24	П	Арсенія
7	25	А	Ціта
8	26	С	Наталіі
9	27	Ч	Пімена
10	28	П	Іова
11	29	С	Усекн. Гл. І. Пр.
12	30	Н	**Алякс. Неўск.**
13	31	П	Хведара
14	1	А	Сямёна
15	2	С	Маманта
16	3	Ч	Якіма
17	4	П	Майсея
18	5	С	Елізаветы
19	6	Н	**Макара**
20	7	П	Лукі
21	8	А	Нар. Пр. Баг.
22	9	С	Ганны
23	10	Ч	Пятра
24	11	П	Сяргея
25	12	С	Юліяна
26	13	Н	**Валерыяна**
27	14	П	Узн. Кр. Гасп.
28	15	А	Максіма
29	16	С	Людмілы
30	17	Ч	Веры, Надз. Л.

X. КАСТРЫЧНІК

Стыль Новы	Стыль Стары	Дні	Праваслаўны
1	18	П	Софіі
2	19	С	Трафіма
3	20	Н	**Яўстрафія**
4	21	П	Кандрата
5	22	А	Іоны
6	23	С	Іоана Хр.
7	24	Ч	Фёклы
8	25	П	Сяргея
9	26	С	Івана Багасл.
10	27	Н	**Марка**
11	28	П	Нікана
12	29	А	Кірыяка
13	30	С	Рыгора
14	1	Ч	Пакр. Пр., Баг.
15	2	П	Кастуся
16	3	С	Дзяніса
17	4	Н	**Пятра**
18	5	П	Аляксея
19	6	А	Фамы
20	7	С	Пелагеі
21	8	Ч	Таісы
22	9	П	Якава
23	10	С	Тэафіля
24	11	Н	**Філіпа**
25	12	П	Карпа
26	13	А	Марціна
27	14	С	Назара
28	15	Ч	Лук'яна
29	16	П	Лангіна
30	17	С	Лявона
31	18	Н	**Лукі**

XI. ЛІСТАПАД

Стыль Новы	Стыль Стары	Дні	Праваслаўны
1	19	П	Клеапатры
2	20	А	Арцёма
3	21	С	Іларыёна
4	22	Ч	Аверкія
5	23	П	Якава
6	24	С	Апанаса
7	25	Н	**Г[illegible]. В. Кастр.**
8	26	П	Дзмітрыя
9	27	А	Нестара
10	28	С	Іова
11	29	Ч	Анастасіі
12	30	П	Зіновія
13	31	С	Спірыдона
14	1	Н	**Дзям'яна**
15	2	П	Акіндзіна
16	3	А	Язэпа
17	4	С	Ніканора
18	5	Ч	Галакціёна
19	6	П	Паўла
20	7	С	Фядота
21	8	Н	**Міхаіла Арх.**
22	9	П	Парфіра
23	10	А	Радзівона
24	11	С	Віктара
25	12	Ч	Ніла
26	13	П	Іона Зл.
27	14	С	Піліпа
28	15	Н	**Гурыя**
29	16	П	Мацвея
30	17	А	Рыгора

XII. СНЕЖАНЬ

Стыль Новы	Стыль Стары	Дні	Праваслаўны
1	18	С	Платона
2	19	Ч	Аўдзея
3	20	П	Рыгора
4	21	С	Ув. у Хр. П.Б.
5	22	Н	**Філімона**
6	23	П	Фёдара
7	24	А	Кацярыны
8	25	С	Клімента
9	26	Ч	Аліпія
10	27	П	Якава
11	28	С	Сцяпана
12	29	Н	**Парамона**
13	30	П	Андрэя
14	1	А	Наума
15	2	С	Авакума
16	3	Ч	Сафона
17	4	П	Варвары
18	5	С	Савы
19	6	Н	**Мікалая Чуд.**
20	7	П	Амбражэя
21	8	А	Патапа
22	9	С	Ганны
23	10	Ч	Мілы
24	11	П	Данілы
25	12	С	Спірыдона
26	13	Н	**Яўгенія**
27	14	П	Апалона
28	15	А	Анфісы
29	16	С	Агея
30	17	Ч	Данілы
31	18	П	Зоі

ТРЫБУНА чытачоў

20 ГОД ПАРТЫЙНАЙ АРГАНІЗАЦЫІ

Пасля вызвалення ад немцаў у 1944 годзе пад канец лістапада ў вёску Шымкі прыехалі прадстаўнікі Польскай рабочай партыі (ППР) Кастусь Квяткоўскі і Аляксандр Міруцік з Міхалова. Вялі яны размовы са мною і Юркам Раецкім у справе арганізавання партыйнай арганізацыі. Справа была пастаноўлена так: мы падрыхтуем кандыдатаў і ў другі прыезд прадстаўнікоў ППР адбудзецца сход.

Заданне мы выканалі. 11 студзеня 1945 года на арганізацыйны сход прыехаў дырэктар тэкстыльнай фабрыкі ў Міхалове тав. Сержан і Аляксандр Міруцік. На сходзе было прынята ў партыю 8 чалавек. Ад гэтага дня пачынаецца гісторыя шымкаўскай партыйнай арганізацыі. Час быў неспакойны. Рэакцыйнае падзямелле намагалася рознымі спосабамі і метадамі задушыць маладую народную ўладу. Банды забівалі і здзекваліся над усімі тымі, хто падтрымліваў уладу рабочых і сялян.

У красавіку 1945 года ў Беластоку была склікана нарада павятовага актыву у справе адзначэння свята працоўных — 1-га мая. На гэтую нараду паехаў я сваёю фурманкаю (50 км) з Юркам Раецкім. Тав. Сержан, які быў таксама на нарадзе атрымаў выплату рабочым. Баяўся ён, каб па дарозе не напала банда і не забрала грошай. Ён схаваў іх у хамут маёй кабылкі. Мы шчасліва вярнуліся з нарады і грошы аддалі для тав. Сержана. Да нашай партыйнай арганізацыі пачалі тарнуцца людзі з навакольных вёсак. Зімою 1945 года з Лявонавіч былі прыняты Віктар Гогаль, Мікалай Гогаль і Ёзік Грыц, з Луплянкі Міхась Нос, са сваім бацькам Якімам Носам, з Буд Вінцук Клімюк, а з Цісоўкі Соня Новік і Уладзімір Цыванюк. Першым сакратаром партыйнай арганізацыі праз нейкі час быў у Шымках Хведар Гайдучэня, а пасля я. Каб змагацца з бандамі, усе члены партыі ўступілі ў добраахвотную рабочую міліцыю (ОРМО) і атрымалі аружжа, якім адстрашвалі банды.

Не гледзячы на тэрор падзямелля — партыйная арганізацыя ў Шымках разрасталася і яе члены арганізавалі ПОП у Лявонавічах, Луплянцы, Навасадах, Цісоўцы, а пасля ў Будах і Бахурах.

Члены ППР бралі ўдзел ва ўсіх палітычных кампаніях як рэферэндум, выбары. Працавалі яны ў камісіях у розных кутках Беласточчыны. Вялікую дапамогу партыі аказвала моладзь аб'яднаная ў Саюза барацьбы маладых (ЗВМ).

У той цяжкі час я быў кіраўніком школы ў Шымках. Вучнямі былі пераросшыя гадамі хлопцы і дзяўчаты. Пры школе арганізаваўся гурток ЗВМ — з VI і VII класістаў, які налічваў да 30 асоб. Першым сакратаром быў Віктар Хлябіч. Зараз у Шымках працуе грамадская рада. Партыйная арганізацыя грамады налічвае зараз 64 члены, а вясковая шымкаўская ПОП — 14 асоб. Са старых членаў партыі ёсць там толькі 2 асобы, а менавіта Пятрук Дзун і Янка Лукша. Шымкаўская партыйная арганізацыя, якая існуе ад 11 студзеня мінае ўжо 20 год і далей з'яўляецца матэрам атрымоўваных поспехаў грамады.

Былы сакратар ПОП
у Шымках
Васіль Дзун

ДРЭННЫ ЗВЫЧАЙ

Я хачу закрануць істотную праблему для школьнікаў, для іх самаадчування. Разыходзіцца мне пра ўрачыстыя забавы школьнікаў і пра падаркі, якія з нагоды Нівага года ўручаюць дзеці дзецям у час школьнай ёлкі. А адбываецца гэта так: у класе выпісваецца на картачках прозвішчы вучняў, потым вучні цягнуць лёсы. Чые выцягнеш прозвішча, таму павінен ты падрыхтаваць падарунак. І вось тут бываюць вялікія непрыемнасці, а часта нават і плач. Дзеці грошай не маюць на падарак, узалежнены яны ад бацькоў. Ды не ўсе бацькі могуць купіць дарагія падаркі. І здараецца так, што адно дзіця купіць за 30—40 зл., а другое — за 5—6 зл. І калі дзіцё падарыла рэч за 40 зл., а атрымала за 5 зл., дык ужо тут ёсць непаразумленне, нязгода і плач. А некаторыя дзеці зусім не атрымоўваюць падаркаў.

Мне здаецца, найбольш выхаваўча было б, каб падарункамі займаліся толькі і выключна бацькі, каб бацькі сваім дзецям самі куплялі падаркі. І гэтыя, здавалася б, дробныя, але як істотныя справы павінны глыбей уваходзіць у жыццё школы. Дагэтуляшні, вышэй успомнены, звычай дрэнны, невыхаваўчы і шкодны.

Лёня Леанюк
Плёскі

Дарагое «Сэрцайка!»

Пішу да цябе пісьмо з просьбай, каб ты мне параіла ў маёй справе. Чытаю «Ніву» кожны нумар, бо мяне вельмі цікавяць твае парады. Маю 16 год. Жыву ў вёсцы, на Гайнаўшчыне. Мая вёска каля 20-ці кіламетраў ад горада. На вёсцы няма ў нас ніякіх культурных мерапрыемстваў. Прычына гэтага — няма зусім моладзі. Усе, якія паканчалі пачатковыя школы, вучацца далей у гарадах, працуюць у лесе або як нянькі да дзяцей у горадзе. Я таксама рашыла пайсці вучыцца далей. Адна бяда ў тым, што цяпер ужо нідзе не прыймаюць. Я ўжо другі год сяджу дома. Вельмі мне самой сумна на вёсцы, бо няма ніводнай сяброўкі, ані сябра. Я вельмі люблю дзеці. Хацела б пільнаваць дзеці, таму прашу, каб ты мне параіла, дзе знайсці гэтую працу.

Ніна

Дарагая Ніна!

Цяжка мне паверыць, што ў тваёй вёсцы няма ніводнай дзяўчыны, ані хлопца, толькі ты адна. Ці ж сапраўды так ёсць. А калі праўда, дык спачуваю табе. Але чаму ж ты так позна падумала аб навуцы? Ты ж ведаеш, што новы школьны год пачынаецца ў верасні, а не зімой. Але маеш шанцу на навуку ў бягучым 1965 годзе. Я ж не раз падавала адрас і раіла ісці ў карэспандэнцыйны ліцэй у Беластоку. Можаш жыць і працаваць на гаспадарцы і адначасова вучыцца. А калі хочаш пайсці і працаваць як няня да дзіцяці ў горадзе, дык пачытай «Газету Беластоцкую», там штодзённа ёсць адрасы людзей, якія шукаюць няню да дзіцяці. Можаш да верасня папрацаваць і зарабіць трохі грошай.

СЭРЦАЙКА

ШКОЛЬНАЯ ЦЫРУЛЬНЯ

У школе механізацыі сельскай гаспадаркі ў Міхалове існуе цырульніцкі пункт. Сваёй працай ахоплівае ён толькі навучэнцаў гэтай школы. Аплата за стрыжку валос выносіць 2,5 злотых. Цырульня гэта знаходзіцца ў інтэрнаце.

Янка Амбражэй
Кабылянка

Дарожная "згадуй-згадуля"

Нядаўна ў Павятовым доме культуры ў Міхалове адбылася «згадуй - згадуля» на тэму «правілы і знакі дарожнага руху». У гэтым мерапрыемстве узялі ўдзел 20 вучняў Агульнаадукацыйнага ліцэя, і пачатковай школы ў Міхалове. Кожны з удзельнікаў атрымаў узнагароды ў постаці кніжак, аўтаручак і «длугопісаў». Арганізатарам «Згадуй - згадулі» быў дарожны аддзел павятовай рады нарадовай у Беластоку.

Уладзімір Азябла
Пянькі

Моладзь зашавялілася

Было ціха і сумна ў Ляшуках. Але ад нядаўна зашавялілася моладзь. Прабудзіўся гурток Беларускага грамадска - культурнага таварыства, арганізаваўся гурток Саюза сялянскай моладзі. Дзве гэтыя арганізацыі супольна прыступілі да працы. Дапамогу ў іх дзейнасці акажуць настаўнікі мясцовай школы. І так за самадзейнасць адказны Сеня Харкевіч. Падрыхтоўваецца зараз п'еса Суседка.

Яўгень Рэент
Міхноўка

Людзі страгнуць у балоце

Да Відава, якое знаходзіцца ў адлегласці аднаго кіламетра ад Бельска вядзе балацістая дарога, на якой нялёгка коням цягнуць нават пустыя вазы. Сяляне едучы на кірмаш клянуць дарогу. Яшчэ больш клянуць, калі вязуць багаж, як напрыклад мінеральныя ўгнаенні. У самай вёсцы Відава вуліца таксама падобная да гэтай дарогі. Толькі ў некаторых месцах ёсць кусочкі бруку. Брук гэты пачалі ужо даўно укладваць, але калі пабудуюць ва ўсёй вёсцы, невядома. Такімі тэмпамі працы, якія пануюць у Відаве брук гэты можа будавацца яшчэ некалькі пяцігодак.

Барбач
Відава

У доўгія вечары

У нашай вёсцы Катлоўка ёсць невялікая бібліятэчка. Знаходзіцца яна ў памяшканні Максіма Ільяшука, а бібліятэкарам з'яўляецца Рыгор Аксенцюк. Бібліятэка налічвае 1156 кніжак. Па кніжкі у бібліятэку апрача школьнікаў прыходзяць жыхары не толькі Катлоўкі, але і суседніх вёсак як Лапухоўка і Навіны. Асабліва цяпер у доўгія вечары многа чытачоў. Найбольшай папулярнасцю карыстаюцца белетрыстычныя і сельскагаспадарчыя кніжкі.

Мікола Ванькоўскі
Навіны

МОЙ РОДНЫ КУТ

На здымку: Уладзімір Бірыцкі.

Вёска, у якой я жыву называецца Тарнопаль. Жыве ў ёй 30 гаспадароў. Некаторыя сяляне жывуць на каленіях-хутарах. У Тарнопалі пасьпяхова разгортвае дзейнасць сельскагаспадарчы гурток, які ставіць за галоўнае заданне механізаваць апрацоўку зямлі, выкарыстоўваць як найшырэй сельскагаспадарчыя веды, каб дабівацца багатых ураджаяў.

Наша вёска знаходзіцца у маляўнічай мясцовасці — на ўскраіне Белавежскай пушчы.

Уладзімір Бірыцкі
Тарнопаль

Уладзімір Бірыцкі з'яўляецца юным нашым карэспандэнтам. У сваіх інфармацыях закранае пытанні, якія хвалююць людзей Тарнопаля.

Рэдакцыя

КІНО

Праграма
на 12 — 17.I.1965 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Chwila wspomnień" (pol.), 12. „Hindukusz" (polski), 13—14. „Rzut karny" (radz.), 15—17.

Кляшчэлі
„Sombrero" (radz.), 12—14. „Zdobywcy nieba" (radz.), 15—17.

Дубіны
„Przeżyłem swoją śmierć" (czeski), 16—17.

Нараў
„Kolędzy" (radz.), 13—17.

Нараўка
„Życie Adolfa Hitlera" (NRF), 16—17.

Чаромуха
„Ciao, ciao, bambino" (włoski), 12—14. „Rzut karny" (radz.), 15—17.

Чыжы
„Biedna ulica" (bulg.), 13—17.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Kapral w matni" (franc.), 13—17.

Бранск
„Leśny patrol" (radz.), 12—14. „Zalotnik" (franc.), 15—17.

Орля
„Wilczy bilet" (polski), 13—17.

Райск
„Serca trzech dziewcząt" (NRF), 13—17.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Chwila wspomnień" (polski), 12. „O czymś innym" (czeski), 13—14. „Hatifa" (NRD), 15—17.

Міхалова
„W pogoni za meteorytami" (czeski), 12—14. „Tereza Desgueroux" (franc), 15—17.

Чорна Беластоцкая
„Futrzany gang" (angl.), 12—13. „Słodkie życie" (włoski), 14—15. „Wilczy bilet" (polski), 16—17.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Patria o muerte" (polski), 12—14. „Samotność długodystansowca" (polski), 15—17.

Мілейчыцы
„Chwila wspomnień" (polski), 12. „Listy do matki" (radz), 13—14. „Sprytny Piotr" (bulgarski), 15—17.

Нурэц
„Wszystko dla psów" (angl.), 12—14. „Wyrok na Vc" (jugosł.), 15—17.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Chwila wspomnień" (polski), 12. „Dylemat" (duński), 13—14. „Wiano" (polski), 15—17.

Сухаволя
„Chwila wspomnień" (polski), 12. „Czarny żwir" (NRF), 13—14. „Grzeszny anioł" (radz.), 15—17.

Шудзялава
„Ogniomistrz Kaleń" (polski), 13—17.

Янаў
„Chwila wspomnień" (polski), 12. „Serca trzech dziewcząt" (jugosł.), 13—17.

Сідра
„Nigdy nie wrócę" (radz.), 12—14. „Ali i wielbląd" I s. (angl.), 15—17.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Diabelska przepaść" (czeski), 16—17.

Новы Двор
„Druga młodość cioci" (węg.), 13—17.

Ружаныстск
„Wia Margutte" (włoski), 12—13. „Klimaty" (franc.), 14—15. „Gwiaździsty bilet" (radziecki), 16—17.

Цяжка навыкаў пазбыцца

У Кацюшы сем падушак
Аж да самай столі
Напаказ, на іх Кацюша
Не спала ніколі.

Ложак мяккі і прыгожы
Пад акном у хаце.
Напаказ стаіць і ложак,
Спіць на печы Каця.

Кагі — моднай гаспадыні
Прывёз шафу Жэня,
Ды чамусьці мнецца ў скрыні
Як раней адзенне.

Кухня — дык з плітой, вядома,
На жаль, непатрэбнай.
Каця варыць па-старому
Стравы ў печы хлебнай.

Нельга гэтаму дзівіцца,
Што бачым вачыма.
Цяжка навыкаў пазбыцца,
Мы зрасліся з імі.

АНДРЭЙ САМАСЕЙ

Што будзе рабіць?

З міліцыі пазванілі маці, што яе сын начуе ў выцверазільніку.

— Зараз жа пусціце яго дамоў, — закрычала маці. — Што ён там будзе рабіць адзін сярод п'яных?!

КЛІЕНТ МАЕ РАЦЫЮ

Загадчык магазіна да прадаўшчыцы:

— Што гэта была за дыскусія з гэтым кліентам? Памятайце, што кліент заўсёды мае рацыю! Што ён гаварыў?

— Што вы з'яўляецеся найгоршым загадчыкам магазіна, якога ў жыцці бачыў.

БАЦЬКІ

Янка дастаў ад бацькі. Маці таксама яму далажыла і настаўляе:

— Вазьмі прыклад ад Васі. У тваіх гадах і яшчэ ніколі яго не білі. Што ты на гэта?

— Ууууу... Я таксама хацеў бы мець такіх бацькоў!

ВАРОЖКА

— Хутка пазнаёміцеся вы з прыстойным брунетам і будзеце з ім жыць шчасліва.

— А ці не ведаеце вы таксама, што на гэта скажа мой муж?

УСЯЧЫНА

НАЙДАЎЖЭЙШЫ Ў СВЕЦЕ

Пад канец лістапада мінулага года ў Нью Йорку ўступіў у дзеянне найдаўжэйшы ў свеце вісячы мост. Яго цалкавітая даўжыня звыш **4 км**, у тым вісячая частка амаль 2 км.

ДОБРЫ СОН

Перад правінцыянальнай гасцініцай стаіць двое гасцей:

— Я вымушаны правесці ноч у гэтым мястэчку, не ведаеце, у гэтай гасцініцы добра спіцца?

— О, напэўна! Званю ўжо гадзіну і ніхто не адчыняе.

Ён выступае за разнастайнасць — любіць, каб яму паддаквалі з розных бакоў.

САМАХОД

Муж да жонкі, якая вярнулася з катання самаходам:

— Ці ты даставіла самаход у гараж?

— Часткова...

СЯБРОЎКІ

— Чаму цвердзіш, што Сцяпан жэніцца са мною выключна для грошай?

— Ну, бо нейкую ж прычыну павінен мець!

МОДНАЕ

Ідзеш, мама, да крамы? Глянь там, ці прывязлі ламінаты.

— А што гэта такое, дачанька? Мо' нядобрае...

— Адстаеш ты, мама, ад жыцця. Нічога не ведаеш, што ламінат модная тканіна, практычная.

— Ведаю, ведаю, не гнецца — не ломіцца, у агні не гарыць, у вадзе не тоне...

— Эх, мама цемната ў вас дарэвалюцыйная, не паспяваеце за новым жыццём.

— А мне нашто паспяваць? Сваё пражыла, а за тымі ламінатамі хай маладыя ганяюцца. Вас ад міскі пугаю не ад'гнаць, а да работы хоць з сабакамі лаві.

— Завялі катарынку, вось закончу курс кройкі, застануся ў горадзе краўчыхаю.

— У Афрыку выбірайся; кажуць, там растуць хлебавыя дрэвы, малако цячэ з какосавых пальмаў, а можа і каўбасныя дрэвы тырчаць, я там не была.

— Не бурчы, мама, паліто з ламіната лёгкае, чалавек проста не чуе яго на сабе.

— Пэўна, калі яно ветрам падшытае, цяжкім не будзе.

— Чорт сваё, а бабка сваё, ламінат, на гумовай губцы, во!

— Гумовай? Проста дзіва, людзі насілі на нагах гумавікі, а цяпер на сябе накладаюць іх і ламігнатам называюць.

— Цяпер, мама, у адзенні прагрэс, элана замяняе ваўняныя тканіны.

— Не надта. Адзеты ў элану чалавек чуецца, як раздзеты. Грэе гэта тканіна, як дзіравая печка. Тэхніка наперад дзыгае, але нашай звечкі не заступіш. Авечка дае мяса і адзявае цяплей, чым ваша элана.

— У ламінатавых паліто падкладкі заменныя.

— Маеш чым хваліцца! У ламінаце і вош не вытрывае, а чалавек напэўна. Вось зімавей задуе, паедзем у горад, ты ў ламінатавым паліто, а я ў кажусе...

— Адзенне павінна быць лёгкім, мама.

— Не пярэчу. Маладым і адзенне, і праца, і жыццё павінны быць лёгкімі, бо яны не прызвычаены да цяжкасцей. Па вёсках застаюцца на гаспадарках толькі старыя, а моладзь пагналася ў гарады, за лёгкім хлебам. Разумны кожны ў горадзе жыць, а з вёскі валачыць яйка, масла, гусака выцягнуць, паўкормніка забраць.

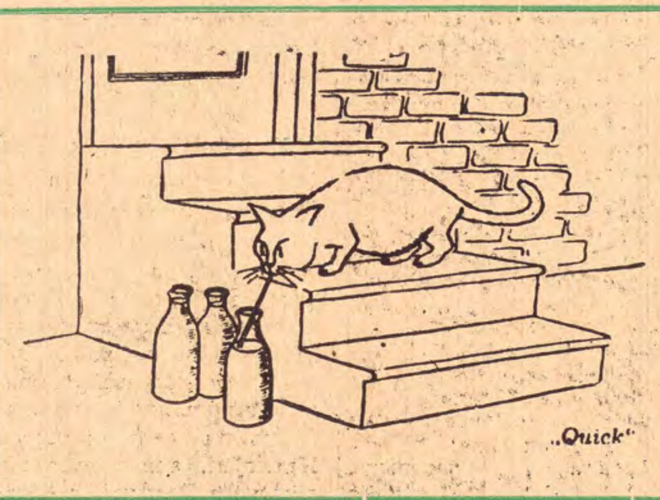
— Я не ў горадзе...

— Прыдзе час. Другія даюць, а тыя, што бяруць, адварочваюцца задам у жніво. Выгодныя. Хто ад зямлі адарвецца, той не разжывецца.

— Зноў заводзіш сваё, не забудзь пагля дзець у краме, ці ёсць ламінаты.

— Мне глядзець, мне плаціць, а беларучцы насіць. Да граблей непатрэбны беларучкі, — прабурчэла маці і ляснула дзвярыма.

Дзядзька Лявон

Конь: — Ну, заатэхнік, куды ты ехаць збіраўся, калі мяне запрагаў?

— Я не хачу ўмешвацца ў яго выхаванне, але лічу, што за такое паказванне языка павінен атрымаць па мордзе!

МІС У ВОЙСКУ

Сярод самых прыгожых жанчын, якія прыбылі ў Лондан на фінал конкурса «міс свету», не было Маргарыт Афіра, прыгажуні Ізраіля.
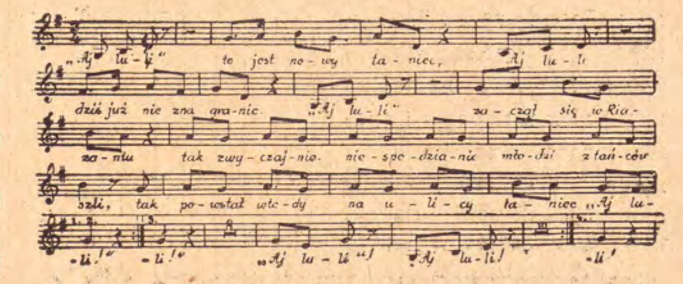
Аказалася, што прыгожая Маргарыт адбывае — абавязковую ў Ізраілі — вайсковую службу для жанчын. Камандзір роты (жанчына — афіцэр) не толькі вылаяла Маргарыт, якая ў час рапарту прасіла дазволу выехаць на конкурс, але яшчэ пакарала яе тыднёвай забаронаю на пропуск у горад.

У той дзень, калі адбываўся конкурс «міс свету», Маргарыт Афіра, аціраючы слёзы, праводзіла рэманент абмундзіравання ў ротным складзе. (а-ся).

Песні па заяўках

Па просьбе Грышы Наумюка з калоніі Тынкоўшчына, Гайнаўскага павета, змяшчаем песню:

TANEC „AJ LULI"

„Aj luli", to jest nowy taniec
„Aj luli" — dziś już nie zna granic.
„Aj luli" zaczął się w Riazaniu,
Tak zwyczajnie, niespodzianie —
Młodzi z tańców szli
Powstał na ulicy wtedy
Taniec „Aj luli".

Aj luli! I już humor wraca,
Aj luli! Z płatka idzie praca...
Aj luli! Radzę tobie miły —
Że choć nawet nie masz siły,
Chociaż jesteś zły —
to zaraz zatańcz gdy zagrają
Taniec „Aj luli"!

Aj luli — wszyscy sobie chwalą,
Aj luli — tańczy Andrej z Walą,
Aj luli tańczyć wszyscy lubią —
Czy to w domu, czy to w klubie,
Nocą nam się śni —
Gdy wszyscy razem dziś tańczymy
Taniec „Aj luli"!

Aj luli — tańczmy ile siły,
Aj luli! Nie nadepnij miły...
Aj luli! Świta za oknami,
A my jeszcze powtarzamy
Tańcząc ja i ty
Choć już orkiestra grać przestała
Taniec „Aj luli".

Adres redakcji Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony red naczelny [illegible] centrala [illegible]. Warunki prenumeraty miesięcznie – 2,40 zł, kwartalnie – 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458. Białostockie Zakłady Graficzne [illegible]